

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY**

Evidenčné číslo: 17100/I/2010/0016831782

TEÓRIA ÚČTOVNÍCTVA V KONTEXTE US GAAP

2010

Bc. Zlata Slováková

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY**

TEÓRIA ÚČTOVNÍCTVA V KONTEXTE US GAAP

Diplomová práca

Študijný program: Účtovníctvo a audítorstvo

Študijný odbor: 3.3.12. Účtovníctvo

Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva

Školiteľ: Ing. Mgr. Renáta Feketeová, PhD.

Bratislava 2010

Bc. Zlata Slováková

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum: 28. 4. 2010

.....

(podpis študenta)

ABSTRAKT

SLOVÁKOVÁ, Zlata: *Teória účtovníctva v kontexte US GAAP*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – Školiteľ: Ing. Mgr. Renáta Feketeová, PhD. – Bratislava: EU, 2010, počet strán (63 s.)

Diplomová práca sa zameriava na prezentáciu Amerických všeobecne uznávaných účtovných zásad US GAAP, jej cieľom je charakterizovať účtovníctvo podľa Amerických všeobecne uznávaných účtovných zásad a bližšie vymedziť jednotlivé súčasti, ktoré sa týkajú oblasti oceňovania, bilančných teórií a teórií účtovníctva. Vysvetľuje základnú filozofiu, ktorá je značne iná, než na akú je slovenská odborná verejnosť zvyknutá. Zámerom práce je porovnanie ciest účtovníckych teórií v rôznych klasifikáciách a prezentáciách. Práca je rozdelená do troch častí. Hlavným cieľom prvej časti je poskytnutie komplexného prehľadu danej problematiky. Popisujú sa tu teoretické základy, ktoré súvisia s danou problematikou, konkrétne sa jedná o vysvetlenie pojmov akými sú teória oceňovania, bilančná teória a objasnenie historického vývoja hlavných súčastí teórie účtovníctva. V ďalšej časti sa zameriavame na ideové predpoklady, zásady, princípy účtovného systému v USA, takzvané fundamentálne postuláty, ktoré umožňujú vyjadriť cieľ práce. Charakterizujeme americké všeobecne uznávané účtovné zásady a jednotlivé súčasti účtovnej závierky podľa US GAAP, ktorými sú súvaha, výkaz ziskov a strát, výkaz o zmenách vo vlastnom imaní, výkaz peňažných tokov a poznámky. Záver práce pojednáva aj o harmonizácii svetových účtovných systémov. Celkový proces harmonizácie hlavne stojí na tvorcoch IFRS a US GAAP, ktorých zámerom je vytvoriť jednotný systém účtovníctva a vykazovania. Obsah diplomovej práce je aj dôkazom, že teória účtovníctva podlieha neustálemu vývoju a zmenám.

Kľúčové slová : americké všeobecne uznávané účtovné zásady US GAAP, oceňovanie, bilančné teórie, teórie účtovníctva, fundamentálne postuláty US GAAP, súvaha, výkaz ziskov a strát, výkaz o zmenách vo vlastnom imaní, výkaz peňažných tokov, poznámky

ABSTRACT

SLOVÁKOVÁ, Zlata: *The accounting theories in context of US GAAP*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – Instructor of final thesis: Ing. Mgr. Renáta Feketeová, PhD. – Bratislava: EU, 2010, Pages Nr. (63 p.)

The thesis is focused on the presentation of US Generally Accepted Accounting Principles US GAAP and objective of the Master Thesis is to characterize Financial Statements in accordance Generally Accepted Accounting principles in the United States and to specify more closely The Parts, which are connected to the pricing, balancing theory, and theory of accounts. It explains their basic philosophy, which is significantly different to that which a Slovak public professional is accustomed to. The aim of the thesis is to compare ways of classification and presentation of the accounting theories. The Thesis is divided into three parts. The main objective is to provide a complex overview of a given problem in the first part. Fill with writing some general concepts connected with the topic of the thesis are discussed, in particular the notion of theories of measurement, balance and the historical evolution of theories of accounts. The next section focuses on the supposition of ideology, principles, rules of accounting system in USA, fundamental postulate, which facilitate the formulation of the object of the Master Thesis. We characterize the Generally Accepted Accounting principles in the United States (US GAAP) and The Parts of Financial Statements in accordance with US GAAP, that is Balance Sheet, Income Statement, Statement of changes in financial position, Statement of Cash Flows and Notes to the Financial Statements. The Finale of Thesis deals with the harmonizing of the world's accounting systems. The global process of harmonization is built on the creator of IFRS and US GAAP, whose purpose is to establish a united system of accounting and reporting. The content of this diploma thesis is proof that the accounting theory underlies constant evolution and changes.

Key words : US Generally Accepted Accounting Principles US GAAP, pricing-valuation, balancing theory, Theory of accounts, fundamental postulate US GAAP, Balance Sheet, Income Statement, Statement of changes in financial position, Statement of Cash Flows and Notes to the Financial Statements,

O B S A H

Úvod	8
1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	9
1.1 Charakteristika teórie účtovníctva	11
1.2 Teória oceňovania	19
1.1.1 Oceňovacie veličiny	21
1.1.2 Harmonizácia oceňovania	24
1.2 Bilančné teórie	29
1.2.1 Klasické bilančné teórie	31
1.2.2 Novodobé bilančné teórie	36
2. Cieľ, metodika práce a metódy skúmania práce	38
3. Výsledky práce a diskusia	40
3.1 Regulácia účtovníctva v USA	41
3.1.1 Fundamentálne postuláty US GAAP	42
3.1.2 Konceptný rámec US GAAP	44
3.1.3 Účtovné štandardy	48
3.2 Teória účtovníctva v kontexte US GAAP	49
3.3 Účtové výkazy US GAAP	51
3.3.1 Súvaha podľa US GAAP	55
3.3.2 Výkaz ziskov a strát podľa US GAAP	57
3.3.3 Charakteristika účtovných výkazov	59
Záver	61
Zoznam použitej literatúry	63

Úvod

Tak ako sa vyvíja ľudská spoločnosť, hospodárstvo a ekonomika tak sa vyvíja a zdokonaľuje aj poznanie rôznych spôsobov účtovníctva vo svete. Účtovníctvo musí reagovať na rozvoj národného aj nadnárodného ekonomického prostredia a musí byť schopné odpovedať na podnety vychádzajúce z nových svetových tendencií prejavujúcich sa vo finančnom manažmente, eliminovať riziká spojených s investovaným kapitálu.

Najvýraznejším znakom počiatku 21. storočia je nepochybne globalizácia. Pre podniky krajín strednej a východnej Európy to znamená príviv zahraničného kapitálu, prísun know-how najnovších technológií, stratu doterajších ale zároveň otvorenie nových trhov a možnosť napojenia sa na ekonomicky silné svetové koncerny. Otvorenie hraníc pre ne znamenalo tvrdú zahraničnú konkurenciu, na ktorú neboli pri pôvodných podmienkach pripravené. Naopak pre vyspelé krajiny to znamenalo podstatné rozšírenie ich obchodných aktivít a možnosť investovania kapitálu do privatizovaných podnikov. Dôležitým predpokladom úspešnosti podnikov na trhu je prispôbovanie sa novým, i keď zložitejším podmienkam.

Tému teória účtovníctva v kontexte US GAAP som si vybrala práve z dôvodu postupujúcej globalizácii kapitálových trhov a rastu nadnárodných spoločností do ťažko zvládnuteľných veľkých podnikov, ktoré zároveň prinášajú iný štýl medzinárodného finančného manažmentu. Poznanie teórie účtovníctva a jej vývoja umožňuje lepšie pochopiť súčasnú medzinárodnú harmonizáciu účtovníctva, druhy metód, výpočtov a teoretických východísk jednotlivých filozofov, ich odlišnosti v princípoch fungovania trhovej ekonomiky.

Cieľom práce je poskytnutie komplexného náhľadu na jednotlivé druhy oceňovania v národnej aj na medzinárodnej úrovni. Odstraňovanie odlišností medzi jednotlivými spôsobmi úpravy účtovníctva, akými sú napríklad zladenie účelu, predmetu a spôsobu úpravy účtovníctva v rámci určitých spoločných cieľov jednotlivých štátov v celosvetovom meradle predstavuje harmonizácia účtovníctva.

Diplomová práca je rozdelená do troch kapitol. Prvá kapitola je venovaná teórii účtovníctva, oceňovaniu a jednotlivým bilančným teóriám. V ďalších častiach sa zameriavame na ideové predpoklady, zásady, princípy účtovného systému v USA. Charakterizujeme americké všeobecné uznávané účtovné zásady a jednotlivé súčasti účtovnej závierky podľa US GAAP, ktorými sú súvaha, výkaz ziskov a strát, výkaz o zmenách vo vlastnom imaní, výkaz peňažných tokov a poznámky.

1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Podstata slova účtovníctvo zasahuje až do obdobia staroveku, ktoré je spojené s rozvojom obchodu, evidencie majetku, vyberačmi daní. Základy účtovníctva je možné datovať už do obdobia približne 4 500 rokov pred n.l. .

V 16. storočí pred naším letopočtom v Mezopotámii kráľ Chammurapi zostavil knihu práva a zákonov. Chammurapiho zákonník s 280 paragrafmi upravoval systém súpisov jednotlivých obchodných transakcií každodenného života, obchodu, majetku a štátnej správy. Z historických prameňov je známe, že starovekí Egypťania poznali len primitívne účtovníctvo avšak v Grécku postúpili na úroveň hodnotového vyjadrenia transakcií v peňažných jednotkách a vyvinuli systém záznamov do denníka a knihy príjmov a výdajov. Pre účtovníctvo stredoveku bola typická skôr stagnácia než rozvoj.

Najpodstatnejším prvkom vývoja bolo vynájdenie systému podvojného účtovníctva talianskym obchodníkom Lucom Pacioli a datuje sa do 14.-15. storočia. Najvýznamnejšie postavenie mali v tej dobe mestá Florencia, Benátky a Janov, kde vlastne vznikli základy účtovníctva, čiže systém zápisov. Prvé znalosti praktickej matematiky Luca Pacioliho dosiahol vo svojom rodisku od umelca a matematika Piera Della Francesca. Pacioli sa vo svojich prvých dielach zaoberal predovšetkým aritmetikou a algebrou. Podrobne sa o ňom môžeme dozvedieť z traktátu XI. jeho diela „Všetko o aritmetike, geometrii a proporcionalite“ z roku 1494. Jeho dielo je rozdelené do dvoch oddielov. Prvý z nich je venovaný aritmetike a algebre, má 244 číslovaných listov, druhý je venovaný geometrii a má 76 listov. Oddiely sú ďalej rozdelené na časti a tieto časti na traktáty, traktáty potom ešte na hlavy, čiže kapitoly. V priebehu čias mnohí autori traktát podľa svojich potrieb obmieňali a upravovali, pričom meno Luca Pacioli sa vytratilo. Až v roku 1869 milánsky profesor matematiky Lucini objavil v archíve výtlačok Summy, a tým znovuobjavil autora pôvodného renesančného traktátu o matematike a poznatky o účtovníckom umení.

V priebehu 16.-20. storočia existoval okrem jednoduchého a podvojného ešte tretí spôsob účtovania, bola to tak zvaná kamerálna sústava, ktorá predstavovala prechod medzi dvoma zmienenými spôsobmi účtovania, sústredila sa tu evidencia príjmov a výdajov a knihy zásob a majetku.

Vývoj účtovníctva závisel a závisí od existujúcich ekonomických podmienok a hospodárskeho vývoja spoločnosti. Spája sa s existenciou súkromného vlastníctva vlastníkov, ktorí vykonávali rôznu výrobnú, obchodnú a inú hospodársku činnosť.

Je možné tvrdiť, že prelomom milénia nastalo zblížovanie jednotlivých účtovných systémov, ktoré sú navzájom uznávané svetovým kapitálovým trhom. V súčasnosti nastáva obdobie harmonizácie účtovníctva a v terajších podmienkach globalizácie a internacionalizácie sa kladie dôraz na to, aby sa postupne vytvorilo jedno, a to svetovo uznávané účtovníctvo.

Je zrejmé, že to je úloha dostatočne náročná vyžadujúca si veľmi veľa úsilia štátnych orgánov jednotlivých krajín, ktorých legislatíva sa tomuto postupne prispôbuje. Zblížovanie ekonomických systémov spočíva nielen v presunoch tovarov, služieb a kapitálu ale spolu s nimi cez hranice rôznych štátov putujú toky ekonomických informácií, ktorých dôležitou úlohou je podávať verný a pravdivý obraz o finančnej situácii a na základe ktorých sa záujemcovia kapitálových trhov môžu rozhodovať.

Usmerňovanie účtovníctva prebieha navzájom v rôznych štátoch celého sveta najrôznejším spôsobom a v rôznom celoplošnom rozsahu, čo je dané zvyklosťami, tradíciami ale aj ekonomickým, sociálnym a legislatívnym prostredím tej danej krajiny. Existuje veľké množstvo najrôznejších modelov regulácie finančného účtovníctva, spomedzi všetkých treba spomenúť národné účtovníctvo podriadené daniam.

Regulovanie kontroluje jednotlivý štát na báze prísnych zákonných noriem a predmetom tejto regulácie je hlavne bežné účtovníctvo, charakteristické hlavne pre predošlé socialistické štáty. Pri usmerňovaní hlavne po línii bežného účtovania sa regulácia sústreďuje na zobrazovanie jednotlivých ekonomických javov a to tým, že upravuje metodické postupy účtovania, pretože tie predurčujú obsah účtov, z ktorých sa potom uskutočňuje zhrnutie do účtovných výkazov. Silný vplyv regulácie bežného účtovníctva vyúsťuje do modelu podvojného účtovníctva, ktoré je podmienené používaním záväznej účtovnej osnovy určujúci názvy a čísla účtov, ktoré je podnik povinný pre účtovné zobrazenie svojich hospodárskych operácií používať.

Ďalším modelom je prípad, kedy hlavným cieľom účtovníctva je podávať verný a pravdivý obraz o finančnej situácii podniku. Regulácia je založená na usmerňovaní účtovného výkazníctva, ktorá je charakteristická pre anglosaské krajiny. Pri regulácii účtovníctva na línii účtovných výkazov sa vychádza z požiadaviek, ktoré sú kladené na účtovné výkazy ich používateľmi, či ide o vlastníkov, manažérov firiem alebo rôznych externých používateľov.

1.1 Charakteristika teórie účtovníctva

Účtovníctvom možno rozumieť sústavu evidencie ekonomických udalostí, ktoré vyplývajú z činnosti účtovných jednotiek, ktorého cieľom je podať verný a pravdivý obraz o tejto činnosti a o výsledkoch ich hospodárenia. Slová verne a pravdivo znamenajú skutočnosť, že účtovné výkazy zobrazujú stavy a pohyby jednotlivých položiek na základe dvoch hlavných zásad, podľa pravdivého stavu a podľa známych a platných predpisov. Dôležitou úlohou účtovníctva je vykazovanie stavu a zmeny stavu majetku spoločnosti a jej zdrojov, ktorý predstavuje základnú časť predmetu účtovníctva.

Majetok spoločnosti má svoje zdroje, z ktorých pochádza, tieto boli vložené do podnikania alebo spoločnosť je za časť majetku dlžná inému subjektu. Účtovný prehľad majetku je zameraný nie len na druhy, formy, použitie majetku ale aj na charakteristiku zdrojov majetku spoločnosti. Podnikateľská činnosť, či ide o výrobnú alebo obchodnú si vyžaduje existenciu majetku podniku. Hmotný majetok sú napríklad budovy, výrobné zariadenia, tovar, materiál a nehmotný majetok pohľadávky, licencie, patenty, softvér.

„Všeobecnú definíciu majetku podniku uvádza Rámcová osnova k Medzinárodným účtovným štandardom (IAS):

Majetok je ekonomický zdroj

- *ovládaný podnikom,*
- *ktorý je výsledkom minulých udalostí,*
- *od ktorého sa očakáva, že podniku budú z neho v budúcnosti plynúť ekonomické úžitky.*

Súčasná právna úprava účtovníctva definuje majetok ako tie aktíva účtovnej jednotky

- *ktoré sú výsledkom minulých udalostí,*
- *je pravdepodobné, že v budúcnosti zvýšia ekonomické úžitky účtovnej jednotky,*
- *dajú sa spoľahlivo oceniť a*
- *vykazujú sa v účtovnej závierke a v súvahe alebo výkaze o majetku a záväzkoch.“¹*

Majetok predstavuje súhrn majetkových hodnôt vecí, pohľadávok a iných práv a peniazmi ocenených iných hodnôt, podnikateľ je ich vlastníkom a slúžia na jeho podnikanie.

---

¹ SOUKUPOVÁ, B. – ŠLOSÁROVÁ, A. – BAŠTINCOVÁ, A. 2004. *Účtovníctvo*. Bratislava: IURA EDITION, 2004. 638 s. ISBN 80 8078 020 X. s. 46.

Majetok podniku je v priebehu podnikania v neustálom pohybe, čo je charakterizované premenou jednej formy na inú. Takúto premenu z jednej formy na inú možno nazvať kolobehom majetku v podniku a premena sa uskutočňuje prostredníctvom peňazí.

„Ak chceme v účtovníctve k určitému dňu zobrazit' hodnotovú štruktúru podniku, musíme zachytiť existujúce stavy peňažných prostriedkov, pohľadávok, obstaraných vecných zložiek majetku z ďalších hľadísk, ktorými sú:

- čas ich vlastníctva a využívania v podniku,
- spôsob ich fungovania v kolobehu majetku podniku,
- druh, forma, v ktorej sa nachádzajú .“²

Časové hľadisko rozdeľuje majetok na dlhodobý a krátkodobý majetok. Hranicou, ktorá ich rozdeľuje, je jeden rok.

Za dlhodobý majetok sa považuje taký majetok, ktorého doba použiteľnosti respektívne doba splatnosti pri pohľadávkach je dlhšia ako jeden rok. Krátkodobý majetok je taký majetok, ktorého doba použiteľnosti a doba splatnosti je najviac jeden rok.

„Fungovanie majetku v kolobehu (v prevádzkovom cykle) je základom triedenia na majetok, ktorý

- *nemení svoju formu, je neobežný, v hospodárskom procese pôsobí dlhodobo, postupne sa opotrebuje,*
- *mení svoju formu (hovoríme, že sa v kolobehu majetku obracia), jednorazovo sa spotrebuje a následne obnovuje, prípadne proces jeho premeny na peniaze nepresahuje jeden rok, označuje sa ako obežný majetok .“³*

Členenie majetku na základe jednotlivých druhov možno zobrazit' v nasledujúcej tabuľke číslo 1.

Klasifikácia majetku	Tab. č. 1 ⁴
Majetok = neobežný majetok + obežný majetok	

² SOUKUPOVÁ, B. – ŠLOSÁROVÁ, A. – BAŠTINCOVÁ, A. 2004. *Účtovníctvo*. Bratislava: IURA EDITION, 2004. 638 s. ISBN 80 8078 020 X. s. 46.

³ SOUKUPOVÁ, B. – ŠLOSÁROVÁ, A. – BAŠTINCOVÁ, A. 2004. *Účtovníctvo*. Bratislava: IURA EDITION, 2004. 638 s. ISBN 80 8078 020 X. s. 47.

⁴ SOUKUPOVÁ, B. – ŠLOSÁROVÁ, A. – BAŠTINCOVÁ, A. 2004. *Účtovníctvo*. Bratislava: IURA EDITION, 2004. 638 s. ISBN 80 8078 020 X. s. 47.

Dôležitým činiteľom je poznanie, z čoho spoločnosť získala jednotlivé časti majetku a z akých zdrojov ich financovala. Pri zriaďovaní podniku snahou podnikateľa je zabezpečiť čo najväčšiu časť potrebných prostriedkov z vlastných vkladov a ďalšiu časť prostriedkov si požičiava od veriteľov, respektíve ich získava z úverov bánk.

Základným kritériom členenia zdrojov je hľadisko vlastníctva, podľa ktorého sa všetky zdroje financovania majetku členia na dve skupiny:

1. vlastné zdroje, v účtovníctve podnikateľov označované ako vlastné imanie, inak aj vlastný kapitál,
2. cudzie zdroje, prípadne cudzí kapitál.

Členenie zdrojov majetku možno zobrazit' v nasledujúcej tabuľke číslo 2.

Klasifikácia záväzkov	Tab. č. 2 ⁵
Celkové zdroje	= vlastné zdroje + cudzie zdroje
(Kapitál	= vlastný kapitál + cudzí kapitál)

Finančné zdroje sú kapitálovou štruktúrou podniku, z ktorých majetok vznikol. Kapitálová štruktúra je tvorená vlastnými a cudzími zdrojmi, ktoré sú vykázané v súvahe podniku.

Vlastné zdroje je časť zdrojov majetku podniku, ktorá patrí vlastníkom. Cudzie zdroje sú v účtovníctve sledované ako záväzky, tvoria súčasť celkových zdrojov majetku účtovej jednotky a majú veľký vplyv na finančnú situáciu daného podnikateľského subjektu.

„Rovnako ako majetok, aj jeho zdroje členíme z časového hľadiska na:

- *dlhodobé, k nim patria všetky vlastné zdroje a časť cudzích zdrojov (ktorých doba úhrady, splatnosti presahuje jeden rok),*
- *krátkodobé, ktorými sú cudzie zdroje s dobou úhrady či splatnosťou nepresahujúcou obdobie jedného roka.*⁶

⁵ SOUKUPOVÁ, B. – ŠLOSÁROVÁ, A. – BAŠTINCOVÁ, A. 2004. *Účtovníctvo*. Bratislava: IURA EDITION, 2004. 638 s. ISBN 80 8078 020 X. s. 56.

⁶ SOUKUPOVÁ, B. – ŠLOSÁROVÁ, A. – BAŠTINCOVÁ, A. 2004. *Účtovníctvo*. Bratislava: IURA EDITION, 2004. 638 s. ISBN 80 8078 020 X. s. 56.

Vymedzenie obsahu pojmu účtovníctva vyplýva, že účtovníctvo sleduje stav a pohyb foriem majetku a jeho zdrojov. Práve preto je pre účtovníctvo príznačné, že sa na majetok pozerá z dvoch hľadísk:

1. z hľadiska formy, v ktorej sa majetok nachádza,
2. z hľadiska zdrojov, z ktorých sú jednotlivé zložky majetku financované.

Dvojaký náhľad na majetok podniku je základňou systému účtovníctva, čo je hlavnou charakteristikou a východiskovým metodickým znakom, ktorý je chápaný ako bilančný princíp.

Podľa požiadaviek externých aj interných používateľov jednotlivé účtovné výkazy vykazované v účtovnej jednotke musia byť v takej forme, aby poskytovali hodnovernosť, objektivnosť a zrozumiteľnosť poskytovaných informácií. Práve na základe týchto informácií sa uskutočňujú dôležité rozhodnutia a nie je možné, aby si ich jednotlivé spoločnosti vytvárali podľa svojej vôle. Každá krajina vystupuje pri poskytovaní informácii jednotlivo, každá určitým spôsobom účtovné výkazy upravuje a normalizuje.

V podmienkach globalizácie obchodu a internacionalizácii kapitálových trhov nastávajú požiadavky k zblížovaniu účtovných zásad a postupov. Vo svete existuje veľa účtovných systémov, ktoré sa od seba jednotlivo odlišujú napríklad v riešení vzťahov medzi účtovníctvom a daňami, vo vymedzení okruhu používateľov finančných účtovných výkazov, v riešení vzťahov medzi účtovníctvom a daňami, pri vykazovaní dane zo zisku, pri stupni uplatňovanej opatrnosti pri vykazovaní hospodárskeho výsledku za bežný rok a pri výbere oceňovacích veličín, predovšetkým rozsahu uplatňovania historických cien.

Takže hlavným rozdielom odlišností jednotlivých účtovných systémov je rozdiel pri riešení vzťahu medzi účtovným a daňovým právom. Niektoré krajiny majú účtovné výkazy zhodné s daňovými, iné krajiny túto možnosť nemajú. Vychádzajúc z klasifikácie účtovných systémov, je potrebné podotknúť, že vo svete existuje veľké množstvo rôznych druhov, ktoré sa od seba odlišujú určitými znakmi. Prvým je pomocou dedukcie, postup je od všeobecného k špecifickému a druhým je pomocou indukcie, postup od špecifického k všeobecnému. Klasifikácia založená na deduktívnom postupe je zobrazená v tabuľke číslo 3, na ktorej vidíme dve základné triedy makroekonomický a mikroekonomický koncept.

Klasifikácia účtovných systémov					Tab. č. 3 ⁷
Vyspelé krajiny					
Mikroekonomický koncept			Makroekonomický koncept		
Účtovný systém založený na ekonomickej teórii	Účtovný systém založený na ekonomickej praxi		Účtovný systém ovplyvnený daňovou sústavou	Účtovný systém ovplyvnený legislatívou	Účtovný systém ovplyvnený vládou
	Vplyv USA:	Vplyv UK:			
Holandsko	Kanada	Írsko Austrália Nový Zéland	Francúzsko Belgicko Taliansko Španielsko	Japonsko Nemecko	Švédsko

Mikroekonomický koncept poníma účtovníctvo ako neoddeliteľnú zložku podnikohospodárskej sféry, ktorý sa považuje za tvoriaci základ ekonomiky.

Makroekonomický koncept vychádza pri tvorbe účtovného systému danej krajiny v prevažnej väčšine z národohospodárskej politiky štátu.

Základným východiskom k fungovaniu podniku je optimálny pomer vlastných a cudzích zdrojov v zmysle ekonomickej optimalizácie. Firmy k tomu využívajú takú stratégiu, ktorá zaistí aspoň zachovanie vlastného kapitálu, t.j. politika založená na reprodukcii nákladov. Na základe induktívneho postupu je možnosť roztriediť účtovné systémy podľa klasifikácii vid' tabuľka číslo 4, ktorá sa používala v 80. rokoch.

⁷ KOVANICOVÁ, D. 2005. *Finanční účetnictví*. Praha: Polygon, 2005. 578 s. ISBN 80-7273-129-7. s. 6.

Účtovný systém vo svete - induktívny prístup				Tab. č. 4 ⁸
1.model	2.model	3.model	4.model	5.model
Anglické spoločenstvo národov	Latinská Amerika a Južná Európa	Severná a Stredná Európa	Sféra vplyvu amerického účtovníctva	Samostatná skupina
Austrália	Argentína	Belgicko	Bermudy	Chile
Bahamy	Bolívia	Dánsko	Kanada	
Fidži	Brazília	Francúzsko	Japonsko	
Írán	Kolumbia	Nemecko	Mexiko	
Írsko	Etiópia	Nórsko	Filipíny	
Jamajka	Grécko	Švédsko	USA	
Malajzia	India	Švajčiarsko	Venezuela	
Holandsko	Taliansko	Zair		
Nový Zéland	Pakistan			
Nikaragua	Panama			
Zimbabwe	Paraguaj			
JAR	Peru			
Trinidad	Španielsko			
Veľká Británia	Uruguaj			

Na základe tejto klasifikácie sa uskutočnilo triedenie jednotlivých krajín, podľa geograficky ucelených oblastí s určitými spoločnými historickými znakmi. Jednotlivé oblasti predstavujú účtovný systém, ktorý je priradený krajine v danom modeli, v ktorom sa tento model aplikuje.

Induktívny postup pozostáva zo štyroch hlavných častí:

a) Anglosaský model, ktorého hlavnými predstaviteľmi sú Veľká Británia, USA, Írsko, Holandsko a Austrália, kde sa sústreďuje veľké množstvo veľkých, nadnárodných spoločností s rozsiahlym peňažným a kapitálovým trhom, uskutočňuje sa na základe zvykového práva. Je hlavne typický veľkou mierou voľnosti pri uzatváraní zmlúv, má obmedzené zákonné predpisy a nízky stupeň abstrakcie, čo predstavuje pravidlo len pre jeden špeciálny prípad. Finančné účtovníctvo nie je upravené podrobnými predpismi čiže

⁸ KOVANICOVÁ, D. 2005. *Finančné účtovníctví*. Praha: Polygon, 2005. 578 s. ISBN 80-7273-129-7. s. 8.

zákonmi, je prispôsobené požiadavkám zmluvných partnerov, externých používateľov hlavne investorov.

b) Európsky kontinentálny model, patrí sem väčšina krajín Európy, okrem postkomunistických krajín, ďalej Japonsko a francúzsky hovoriace africké krajiny. Vyznačuje sa typicky relatívnymi rozsiahlymi predpismi, ktoré zabezpečujú štandardizáciu, účtovníctvo je upravené podrobnými predpismi čiže právnymi normami, je do značnej miery podriadené daňovým zákonom a obchodnému právu, ktoré slúži ako informačný a kontrolný nástroj pre všetky zainteresované strany. Z účtovníctva sa odvodzujú bezprostredné právne následky, akými je výška výsledku hospodárenia, platby daní, tantiémy, začatie nútenej likvidácie, konkurzu. Ide o spoločnosti s malým počtom vlastníkov, cudzí kapitál získavajú od bánk a účtovníctvo sa snaží opatrným bilancovaním vyhovieť záujmom všetkých záujmových skupín. Keďže je účtovníctvo podriadené daňovým zákonom, je deformované daňovými hľadiskami, preto nemôže podávať verný a pravdivý obraz o spoločnosti tak, ako anglosaský model.

c) Juhoamerický model, ktorý zastupuje väčšinu krajín Južnej Ameriky. Príčinou vysokej miery inflácie sa v tejto oblasti využíva inflačné účtovníctvo, kedy sa inflácia vykáže už priamo pri bežných účtovných zápisoch alebo dodatočne pri prepočtoch účtovných výkazoch.

d) Zmiešaný model reprezentuje zvyšok krajín a hlavne tých, ktoré majú vo svojom účtovníctve obsiahnuté postupný prechod od centrálne riadenej ekonomiky, k trhovo orientovanému hospodárstvu. Predstaviteľmi tohto modelu sú krajiny bývalého Sovietskeho zväzu, krajín strednej a východnej Európy. Prelínajú sa tu časti z anglosaského a kontinentálneho modelu, pričom finančné účtovníctvo je upravované právnymi normami, ktoré je podriadené daňovým zákonom, zároveň obsahuje tiež charakteristiky anglosaského modelu. Patrí sem aj Slovenská republika, účtovný systém má v náplni veľa znakov, ktoré sú typické pre kontinentálny systém. Na začiatku deväťdesiatych rokov sa vykonala reforma účtovníctva, ktorá zostala pod silným vplyvom francúzskeho účtovníctva.

Okrem deduktívneho a induktívneho postupu sú známe aj ďalšie možnosti klasifikácie. Medzi známejšie klasifikácie patrí napríklad kultúrno - sociálne hľadisko, ktorého podstatou je ponímanie účtovníctva, ako neodlúčiteľný súbor kultúrnych a sociálnych hodnôt, ktoré jednotlivé spoločnosti presadzujú. Klasifikácia je zobrazená v tabuľke číslo 5.

Účtovné systémy vo svete, z kultúrno - sociálneho hľadiska		Tab. č. 5 ⁹
Skupina	Krajina	
Anglosaská	Veľká Británia, Írsko, USA, Kanada, Austrália,	
	Nový Zéland, Južná Afrika	
Germánska	Nemecko, Rakúsko, Švajčiarsko, Izrael	
Nordická	Dánsko, Švédsko, Nórsko, Holandsko, Fínsko	
Vyvinutá latinská	Francúzsko, Belgicko, Taliansko, Španielsko, Brazília, Argentína	
Rozvojová latinská	Portugalsko, Mexiko, Kostarika, Guatemala, Salvádor, Panama	
	Venezuela, Kolumbia, Peru, Ekvádor, Uruguaj, Chile	
Blízkovýchodná	Arabské štáty, Turecko, bývalá Juhoslávia, Grécko	
Vyvinutá ázijská	Japonsko	
Rozvojová ázijská	Indonézia, Pakistan, Tchaj-wan, Thajsko, India	
	Malajzia, Filipíny	
Koloniálno ázijská	Hongkong, Singapur	
Africká	východná Afrika, západná Afrika	

Rozdelenia účtovníctva je postavené na kultúrnych a sociálnych hodnotách a práve z toho dôvodu je tu do značnej miery vnímateľné hľadisko historického aspektu rozdielnosti účtovných systémov. Účtovné systémy sú rozdelené do 10 skupín, podľa štyroch kritérií. Prvým kritériom je profesionálna závislosť účtovných pracovníkov k štátnym, zodpovedajúcim, predpísaným pravidlám. Druhým kritériom je miera flexibility účtovného systému, kedy sa posudzuje, či je systém prispôsobiteľný potrebám jednotlivých spoločností alebo je stroho jednotný. Tretím kritériom je stupeň konzervatizmu, ktorý určuje, či a ako rýchle je účtovný systém schopný pohltiť nové povinnosti spôsobené potrebami ekonomickej praxi, ako rýchlo dokážu uskutočňovať zmeny realizované v účtovných postupoch a zvyklostiach. Štvrtým kritériom je rozsah informačnej otvorenosti alebo uzavretosti, ktoré hovorí, či sú zverejnené účtovné informácie dostatočne zrozumiteľné a zreteľné.

⁹ KOVANICOVÁ, D. 2005. *Finančné účtovníctví*. Praha: Polygon, 2005. 578 s. ISBN 80-7273-129-7. s. 9.

Základné faktory na odlišnosť účtovníctva možno posudzovať pri bilancovaní, podľa podstaty transakcie, ktorou je účtovanie, ďalej podľa výšky hodnoty transakcie, ktorou je oceňovanie a podľa povinnosti zverejnenia transakcie, ktorou je vykazovanie. Medzinárodné účtovníctvo je objektom neustálych prieskumov, kedy sa sleduje nielen analýza národných účtovných systémov ale aj praktiká prostredníctvom štúdií jednotlivých krajín. Ďalej komparáciou bilančných praktík v rôznych krajinách pre empirické zisťovania a analýzy, zohľadňovanie kultúrnych faktorov vplyvu a nepísaných zvyklostí čiže zákonitostí v štúdiách orientovaných na správanie. Zdôvodnenie príčin rozdielov v účtovníctve jednotlivých krajín je pozorovateľné na základe určitých verbálnych prístupov, ktoré určitým spôsobom vplývajú na účtovný systém. Alebo uskutočňujú kategorizáciu podľa kultúrnych faktorov vplyvu, kedy typickou formou profesionality anglosaských krajín je flexibilita a pre germánske krajiny je známa uniformita. Pri transparentnosti anglosaských krajín možno hovoriť o optimizme a pri germánskych krajinách je známa zasa opatrnosť. Klasifikácia účtovných systémov na základe empirických zisťovaní, kedy sa klasifikácia uskutočňuje na základe miery podobnosti v účtovnej praxi. Dôvodom internacionalizácie alebo inak povedané harmonizácie účtovníctva, ktoré vplývajú určitým stupňom na zjednocovanie účtovných procesov sú určité faktory :

- globalizácia podnikov,
- globalizácia kapitálového trhu,
- tvorba nadnárodných ekonomických priestorov,
- kótovanie akcií na zahraničných trhoch,
- rozdiely medzi interným a externým účtovníctvom multinacionálnych podnikov,
- protiargumenty – rozsah harmonizácie.

1.2 Teória oceňovania

Informácie poskytované účtovníctvom sú v podstatnej miere závislé na spôsobe ocenenia použité pri účtovaní hospodárskych operácií účtovnou jednotkou, pričom výber správneho ocenenia je dôležitou súčasťou účtovníctva. Cieľom je poskytovať spoľahlivé a vierohodné informácie, preto je obzvlášť dôležité zvolenie vhodného spôsobu ocenenia. Ďalším dôležitým faktorom je výber uplatnených zásad a princípov ocenenia a použitia metód ocenenia. Na zvolenom spôsobe oceňovania , ktorý si účtovná jednotka zvolí, závisí

peňažné vyjadrenie jej individuálnych aktív a záväzkov. V nadväznosti na výške týchto veličín je ovplyvnená celková suma aktív a celková suma záväzkov ako aj veľkosť vlastného kapitálu.

„Jedným zo zásadných a dôležitých prvkov účtovníctva, považovaných za chronicky problém účtovníctva, je oceňovanie. Od zvoleného spôsobu ocenenia, uplatnených zásad a princípov ocenenia, použitých metód ocenenia, oceňovacích veličín vo zvolenom systéme účtovníctva závisí vypovedacia schopnosť prakticky všetkých základných finančných veličín zisťovaných a následne vykazovaných účtovníctve.“¹⁰

Oceňovanie je významný metodický prostriedok účtovníctva, ktorý hrá dôležitú úlohu pri účtovaní o jednotlivých zmenách majetku a záväzkov, v kalkuláciách, pri zostavovaní súvahy a výkazu ziskov a strát. Z ocenenia vyplýva výška nákladov, ktoré vyjadrujú zníženie aktív a zvýšenie záväzkov, ale aj tie ktoré sú jednak aktivované v nedokončenej výrobe a hotových výrobkoch na sklade alebo aj tie, ktoré ovplyvňujú výšku výsledku hospodárenia za jednotlivé obdobia. Oceňovaním rozumieme spôsob vyjadrovania jednotlivých súčastí majetku a záväzkov v peňažných jednotkách, ktorým sa zisťuje a hodnotí finančná pozícia podniku, vrátane jeho schopnosti uchovať si v danom účtovnom období kapitál investovaný jeho vlastníkmi a ďalej zistenia miery výnosnosti investovaného kapitálu, čo vo veľkej miere ovplyvňuje spôsob oceňovania. Rôzne činitele, ktoré podnik potrebuje pre uskutočnenie hospodárskej činnosti ako napríklad zariadenia, suroviny, materiál, pracovná sila vchádzajú do podniku pomocou cien obstarávacieho trhu a podnikové výkony odchádzajú z podniku prostredníctvom cien odbytového trhu. Oceňovanie aktív a záväzkov nie je jednoduchá činnosť a je komplikovaná ďalšími skutočnosťami, akými sú správne zvolenie ocenenia jednotlivých položiek v súvahe, ktoré je potrebné pre hodnotenie finančnej pozície podniku k určitému obdobiu. V účtovníctve sa majetok a záväzky podnikov zásadne sledujú v peňažnom vyjadrení, to znamená, že ho oceňujeme v peňažných jednotkách t.j. v cenách.

„Objektom oceňovania môžu byť jednotlivé súčasti majetku a záväzkov podniku alebo podnik ako celok. V prvom prípade hovoríme o individuálnom ocenení, v druhom prípade o celkovom ocenení. Niektoré druhy majetku a záväzkov možno oceniť bez problémov, ocenenie iných môže byť spojené a väčšími či menšími problémami, pretože môže existovať viacero možností, ako ich oceniť.“

---

¹⁰ SOUKUPOVÁ, B. a kol. 2008. *Účtovníctvo vo finančnom riadení*. 1. vydanie. Bratislava: Súvaha, 2008. 300 s. ISBN 978-80-89265-08-4. s. 100.

Oceňovanie má dôležitú úlohu pri účtovaní o jednotlivých zmenách majetku a záväzkov počas účtovného obdobia, ako aj pri vykazovaní stavu majetku, záväzkov a vlastného imania a zisťovaní výsledku hospodárenia. V súvislosti s tým môžeme rozlíšiť oceňovanie :

- a) ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu, t.j. keď účtovný prípad vznikne (v bežnom účtovníctve),
- b) ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka (riadna, mimoriadna, priebežná)
- c) k inému dňu účtovného obdobia (okrem uvedených), ak sa vyžaduje podľa osobitného predpisu oceňovať majetok, prípadne záväzky aj v priebehu účtovného obdobia (napr. Zákon o bankách vyžaduje oceňovať cenné papiere denne).

Špecifickým účelom oceňovania môže byť oceňovanie spojené s vypracovaním kalkulácie nákladov alebo cenových kalkulácií, ako aj oceňovanie pre potreby zdaňovania zisku, v tzv. Daňovej bilancii (daňovej súvahe – v podmienkach, keď sa takáto súvaha zostavuje).¹¹

Cieľ účtovníctva je kladený na spoľahlivosť a vierohodnosť informácií. Všetky činitele, ktoré spoločnosti potrebujú pri uskutočňovaní hospodárskej činnosti, akými sú jednotlivé zariadenia, suroviny, materiál, pracovná sila vchádzajú do podniku prostredníctvom cien obstarávacieho trhu a jednotlivé výstupy odchádzajú z podnikov tak isto prostredníctvom cien, ale odbytového trhu.

1.1.1 Oceňovacie veličiny

Jednotlivé druhy cien, ktoré používame pri oceňovaní označujeme ako oceňovacia základňa alebo oceňovacie veličiny, pričom druhy cien sa roztriedujú jednak z časového hľadiska, ďalej z hľadiska obsahu do skupín, ako je uvedené v tabuľke číslo 6.

---

¹¹ SOUKUPOVÁ, B. – ŠLOSÁROVÁ, A. – BAŠTINCOVÁ, A. 2004. *Účtovníctvo*. Bratislava: IURA EDITION, 2004. 638 s. ISBN 80 8078 020 X. s. 56.

DRUHY CIEN	
z hľadiska času	z hľadiska obsahu
ceny minulosti (historické ceny)	obstarávacia cena vlastné náklady menovitá hodnota
ceny prítomnosti (bežné ceny)	reprodukčno obstarávacia cena realizačná cena trhová cena
ceny budúcnosti	plánované ceny plánované vlastné náklady súčasná hodnota

Majetok a záväzky spoločnosti oceňujú v takých cenách, aké boli skutočne vynaložené na ich obstaranie, sčítaním nákladov, ktoré reálne vznikli pri zadovážení majetku a vzniku záväzkov. Jednou z *cien minulosti* je *obstarávacia cena*. Ide o cenu za ktorú boli aktíva zadovážené a s jej obstaraním sú vo vzájomnom vzťahu s nákladmi. Ďalšou formou sú *vlastné náklady*, kedy sa aktíva vytvoria vlastnou činnosťou. *Menovitá hodnota* je cena, ktorá sa spája pri aktívach akými sú peniaze a ceniny. *Ceny prítomnosti*, často označované ako bežné, denné alebo aktuálne ceny, reprezentujú reprodukčnú obstarávaciu, realizačnú a trhovú cenu. *Reprodukčná obstarávacia cena* je taká cena, za ktorú by bolo možné obstarat' ku dňu jej ocenenia oceňovanú zložku majetku rovnakého druhu a v rovnakom rozsahu. Ide o simulovanú cenu, ktorá vychádza z aktuálnych trhových podmienok. *Realizačná cena* je výsledkom dohovoru medzi predávajúcim a kupujúcim. Ide o cenu, za ktorú je možné oceňovaný majetok predat' a pri záväzkoch sa hovorí, že ide o hodnotu vysporiadania, ktorá bude potrebná na vynaloženie úhrady záväzku. Pri *trhovej cene* ide o takú sumu peňazí, ktorú by spoločnosť získala predajom určitého druhu majetku za normálnych podmienok predaja. Pri záväzkoch ide o sumu výdavkov, ktoré by boli vyžiadané na úhradu daného záväzku. Cena kurzová je zistiteľná podľa vyhlásenia burzy alebo zistenie kurzu domácej meny voči zahraničnej mene podľa kurzového lístka

¹² SOUKUPOVÁ, B. – ŠLOSÁROVÁ, A. – BAŠTINCOVÁ, A. *Účtovníctvo*. Bratislava: IURA EDITION, 2004. 638 s. ISBN 80 8078 020 X. s. 125.

centrálnej banky. Nie je stanovená na základe zjednávaní, ako je to u ceny trhovej. Ceny budúcnosti tvoria druhy predpokladaných pravdepodobných a vopred stanovených oceňovacích veličín, kedy ide o pravdepodobné ceny na trhu v budúcnosti alebo vopred stanovené vlastné náklady. Ďalej k tomuto druhu cien patrí *súčasná hodnota* (Present value), ktorá zohľadňuje časovú hodnotu peňazí. Východiskom bude úrok, ktorý je cenou za použitie cudzích peňazí. Jednotlivé druhy majetku sa oceňujú v súčasnej diskontovanej hodnote budúcich peňažných príjmov, ktoré v budúcnosti prinesie určité očakávania a záväzky budúcich peňažných výdavkov, ktoré by mali byť vynaložené na ich úhradu. Do cien budúcnosti patrí tiež *budúca hodnota* (Future value). Ide o sumu napočítanú za určitú dobu na účte v banke, ktorá pozostáva z pôvodnej sumy vkladu s úrokom za dane obdobie. Oceňovanie majetku a záväzkov sa vzťahujú základné predpoklady a všeobecné účtovné zásady, ktorými sú :

- a) zásada verného a pravdivého zobrazenia,
- b) predpoklad nepretržitého pokračovania v činnosti podniku,
- c) zásada opatrnosti,
- d) predpoklad stálosti kúpnej sily peňažnej jednotky.

K dodržaniu zásady verného a pravdivého zobrazenia je dôležité majetok, záväzky, náklady a výnosy adekvátne oceniť, čo vlastne predstavuje zachovať stanovené predpisy. Predpoklad nepretržitého pokračovania v činnosti podniku znamená, že ak sa predpokladá v pokračovaní v činnosti, oceňovanie je bežné, ak by nastal opak, muselo by ísť o mimoriadne ocenenie. Zásada opatrnosti hovorí o tom, aby sa majetok a záväzky oceňovali s ohľadom na možné riziká, použiť najnižšie ceny pri oceňovaní majetku a najvyššie ceny pri oceňovaní záväzkov. Predpoklad stálosti kúpnej sily peňažnej jednotky predstavuje predpoklad stálosti jednotky merania počas určitého meraného obdobia.

Oceňovacie princípy používané pre ocenenie majetku a záväzkov sú :

- a) princíp historickej ceny, ktorý hovorí o tom, že majetok je ocenený v cenách obstarania, ktoré sú jednoducho preukázateľné. Toto ocenenie sa uplatňuje v účtovných systémoch aj v ďalších krajinách,
- b) princíp bežnej, čiže dennej ceny, hovorí o ocenení majetku reprodukčnými obstarávacími a realizačnými cenami, ktoré sú platné v deň ich ocenenia. Poskytuje pravdivý a verný obraz o stave podniku, len problém pri tomto princípe je taký, že je potrebné mať k dispozícii trhové ceny všetkých druhov aktív, čo nie je jednoduché,

- c) realizačný princíp, ktorý sa využíva až pri predaji aktív, kedy sa použije pri ocenení trhovú cenu,
- d) princíp nižšej ceny, ktorý súvisí so zásadou opatrnosti. Pri ocenení sa použije cena v kombinácii historickej a bežnej, podľa toho ktorá je nižšia, v dôvodu nerealizovaných ziskov.

V Slovenskej republike najvyššou právnou normou upravujúcou spôsoby oceňovania je zákon číslo 431/2002 Z. z. o účtovníctve (ďalej len „zákon o účtovníctve“) s účinnosťou od 1.1.2003, novela č. 562/2003 Z.z. s poslednou novelizáciou 61/2009. Problematika oceňovania je rozpracovaná v samostatnej časti pod názvom „Spôsoby oceňovania“ v § 24, 25, 26 a 27. Základnou menou je domáca mena, v ktorej účtovná jednotka vyjadruje ohodnotenie svojho majetku a záväzkov. Ak je majetok, vlastné imanie alebo záväzky v inej ako domácej mene, prepočítava sa na domácu menu kurzom vyhláseným Národnou bankou Slovenska ku dňu oceňovania. Dňom oceňovania môže byť deň uskutočnenia účtovného prípadu alebo deň, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.

1.1.2 Harmonizácia oceňovania

Oceňovaniu sa venuje dôležitá pozornosť nielen na národnej úrovni v zákone o účtovníctve, ale aj na nadnárodnej úrovni, hlavne po vstupe do Európskej únie, kedy sa postupne harmonizuje národná legislatíva s členskými krajinami. Problematike oceňovania sa venujú smernice Rady EÚ, Medzinárodné štandardy účtovného vykazovania IFRS¹³, Americké všeobecné uznávané účtovné zásady a princípy US GAAP¹⁴ a Medzinárodné ohodnocovacie štandardy IVS¹⁵, ktoré boli vypracované z dôvodu poskytovania profesijných porovnávacích kritériách pre znalcov na medzinárodných trhoch s majetkom. Základom národných právnych úprav pri oceňovaní majetku a záväzkov je regulovanie na nadnárodnej úrovni. Na Slovensku, ako vyššie uvedené je najvyššou národnou právnou normou zákon o účtovníctve, následne opatrenia a metodické pokyny vydávané príslušným ministerstvom. Po vstupe do EÚ sa postupne harmonizuje národná legislatíva s členskými krajinami a postupne sa zapracovávajú nariadenia, smernice, rozhodnutia, odporúčania a stanoviská vydávané Radou a Komisiou EÚ do národnej právnej úpravy.

---

¹³ IFRS – International Financial Reporting Standards

¹⁴ GAAP – Generally Accepted Accounting Principles

¹⁵ IVS – International Valuation Standards

„Americké všeobecné uznávané účtovné zásady (US GAAP) boli vypracované ako súbor všeobecne akceptovaných postupov, zásad, metód a foriem zostavovania účtovnej závierky pre spoločnosti, ktorých akcie sú kótované na burze v USA. Základné predpoklady a z nich odvodené zásady sa premietli do Medzinárodných štandardov účtovného vykazovania (IFRS), ktoré uplatňovali spoločnosti obchodujúce predovšetkým na burzách Európy.“¹⁶

Oceňovanie podľa smerníc EÚ, ktoré upravuje 4. smernica EÚ (Smernica Rady 78/660/EHS z 25.07.1978 o ročnej účtovnej závierke niektorých typov spoločnosti v znení neskorších predpisov), ktorá je záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená.

„Problematike oceňovania je venovaná samostatná časť „Pravidlá oceňovania“, podľa ktorej sú účtovné jednotky pri oceňovaní povinné dodržiavať tieto všeobecné zásady:

- predpoklad nepretržitého pokračovania podnikateľskej činnosti,
- existencia kontinuity pri používaní oceňovacích pravidiel medzi jednotlivými účtovnými obdobiami ,
- uplatňovanie zásady opatrnosti,
- dodržiavanie princípu nezávislosti účtovných období – akruálny princíp,
- oceňovanie položiek aktív a položiek záväzkov samostatne,
- princíp bilančnej kontinuity. “¹⁷

Oceňovanie podľa IFRS nie je upravené samostatným štandardom, rámcovo je upravené v Rámcovej osnove zostavovania a prezentácie účtovnej závierky, pričom špecifické prípady oceňovania upravujú príslušné štandardy podľa konkrétnych oblastí, ktorým sa venujú. Pri zostavení účtovnej závierky a uplatňovaní IFRS môžu účtovné jednotky vychádzať z oceňovacej základne založenej na historických nákladoch (historical cost). Keďže ale táto oceňovacia základňa nepreukazuje skutočnú súčasnú finančnú situáciu účtovnej jednotky, IFRS umožňuje použitie oceňovacej základne založenej na objektívnej hodnote (fair value). Ide o hodnotu pri nákupe, predaji aktív medzi dvoma zainteresovanými účastníkmi. Vstupné hodnoty majetku sa oceňujú bežnými cenami (current cost) a pri oceňovaní dlhodobého majetku a záväzkov sa používa oceňovacia základňa súčasná diskontovaná hodnota (present value).

Aj keď v oceňovaní aktív a záväzkov existujú medzi US GAAP a IFRS/IAS určité odlišnosti, za hlavné kritérium pri výbere sa považuje to, aby používatelia informácií

---

¹⁶ SOUKUPOVÁ, B. a kol. 2008. *Účtovníctvo vo finančnom riadení*. 1. vydanie. Bratislava: Súvaha, 2008. 300 s. ISBN 978-80-89265-08-4. s. 99.

¹⁷ SOUKUPOVÁ, B. a kol. 2008. *Účtovníctvo vo finančnom riadení*. 1. vydanie. Bratislava: Súvaha, 2008. 300 s. ISBN 978-80-89265-08-4. s. 100.

dostali od poskytovateľov také informácie, ktoré sú spoľahlivé, relevantné a správne. Modely oceňovania z koncepčného rámca US GAAP alebo IFRS, ktoré sa využívajú pre oceňovanie majetku a záväzkov sú :

- historické náklady (historical cost) – patria v súčasnej dobe k prevládajúcim spôsobom oceňovania, pretože vychádzajú zo skutočnosti, že hospodárske operácie sa do výkazov premietajú v cenách, v ktorých už nastali, sú objektívne merateľné a dostatočne preukázateľné. Majetok podniku sa oceňuje v hodnote peňažných prostriedkov alebo nepeňažných ekvivalentov, ktoré bolo potrebné vynaložiť v dobe ich obstarania. V určitých prípadoch bola táto hodnota následne upravovaná o amortizáciu, či inú alokáciu. Záväzky, ktoré vznikli účtovnej jednotke sa oceňujú v čiastke prijatého prospechu, získaného výmenou za povinnosť záväzok uhradiť, v iných prípadoch, napríklad pri daniach sa evidujú v menovitej hodnote, ktoré budú za normálnych podmienok zaplatené.
- bežná cena (current cost) – pri jej použití ide o cenu, ktorú by musela účtovná jednotka vynaložiť v súčasnosti na obstaranie rovnakej zložky majetku. V zákone o účtovníctve ide o reprodukčnú obstarávaciu cenu. Záväzky sa evidujú v nediskontovanej cene, to znamená, vo výške peňažných jednotiek, ktoré sú potrebné na ich úhradu v súčasnosti. Bežná cena odstraňuje základný nedostatok historických nákladov, ktoré sa vzťahujú k podmienkam kedy transakcia prebehla, zatiaľ čo bežná cena vychádza zo súčasných trhových podmienok.
- bežná trhová hodnota (current market / exit value) – použitie tohto ocenenia znamená, že majetok sa ocení cenou, ktorú by podnik bežne obdržal pri predaji tohto aktíva a záväzky sa ocenia cenou, ktorá by bola bežne požadovaná k zrušeniu dlhu.
- realizovateľná hodnota (realisable / settlement value) – pri použití tohto modelu oceňovania je majetok podniku oceňovaný v cene, ktorý by bolo možno v súčasnosti získať ich predajom za normálnych štandardných podmienok. Po odpočítaní priamych nákladov spojených s ich predajom potom získame čistú realizovateľnú hodnotu. Pri záväzkoch hovoríme o vyrovnávajúcej hodnote. Pri použití tejto veličiny sa dlhy evidujú v hodnote ich úhrady, ktorou je nediskontovaná cena, ktorú bude treba podľa očakávania vynaložiť za normálnych podmienok na zaplatenie.
- súčasná (diskontovaná) hodnota (present value) – majetok oceňovaný a vykazovaný v súčasnej hodnote čistých peňažných príjmov a eviduje sa

v hodnote, ktoré nám daná položka aktív podľa očakávania prinesie v budúcnosti. Závazky sa evidujú v súčasnej hodnote budúcich čistých peňažných výdajov, ktoré budú podľa očakávania požadované za normálnych podmienok k jej úhrade. Teoreticky je tento model oceňovania najvýhodnejší pre dlhodobé pohľadávky a dlhodobé záväzky položiek, ktoré sa v budúcnosti vysporiadajú v peniazoch, lebo vplyv časovej hodnoty peňazí je tu významný.

- reálna hodnota (fair value) – majetku alebo záväzku je hodnota, za ktoré by mohlo byť aktívum zakúpené alebo za čo by mohol byť záväzok vyrovnaný pri bežnej transakcii medzi obchodnými partnermi. Pri obchodovaní s aktívom na trhu, jeho obchodovaná tržná cena je najlepším dôkazom existencie jeho reálnej hodnoty. Účtovné jednotky pri použití historických nákladov predpokladajú, že ceny sú stále s miernou, respektíve so žiadnou mierou inflácie a tým cena nemá vplyv na hodnotu prezentovaných informácií a hodnoty majetku alebo záväzkov. Účinok meniacich sa cien je možno vyjadriť metódou celkovej kúpnej sily, metódou súčasného nákladu alebo kombináciou oboch metód.
- metóda celkovej kúpnej sily, t.j. prepočet na pevnú kúpnu silu peňazí, kedy sa niektoré položky v účtovných výkazoch prepočítajú o zmenu hodnoty v dôsledku inflácie respektíve deflácie, vplyvom nej sa vlastne mení kúpna sila peňazí. Vychádza zo skutočnosti, že za peňažné prostriedky je možné obstarat' iné množstvo tovaru alebo služieb ako v predchádzajúcich obdobiach a prepočty celkovej kúpnej sily tak menia hodnotu účtovnej jednotky ako celku.

„K problematike zohľadnenia inflácie je možné pristúpiť rôzne :

- *účtovná jednotka v rámci bežného účtovného mesiaca, ani v rámci účtovných výkazov nezohľadňuje infláciu, používatelia účtovných informácií túto skutočnosť zohľadňujú sami*
- *účtovná jednotka zohľadňuje vplyv inflácie len v účtovných výkazoch, prepočítava ich na pevnú kúpnu silu peňazí, ide o najčastejší prístup účtovných jednotiek k vplyvu inflácie*
- *vplyv inflácie zohľadňuje účtovná jednotka už pri vedení účtovníctva a výkazy zostavujúce už na základe zohľadneného vplyvu inflácie.*

Pri prepočtoch na pevnú kúpnu silu peňazí účtovné jednotky vychádzajú z bilančnej rovnice, ktorá na začiatku účtovného obdobia vyzerá takto :

MAJETOK = VLASTNÉ IMANIE + ZÁVÄZKY

Po zohľadnení vplyvu inflácie vo výške k by vyzerala nasledujúco :

$$\text{MAJETOK } (1+k) = \text{VLASTNÉ IMANIE } (1+k) + \text{ZÁVÄZKY } (1+k)$$

Ak by miera inflácie v sledovanom období bola vo výške 11,5 %, položky v súvahe by sa prepočítali koeficientom 1,115. Pri prepočte treba vziať do úvahy skutočnosť, že sa prepočítava majetok v nepeňažnej podobe a vlastné imanie, majetok v peňažnej podobe (krátkodobý finančný majetok, pohľadávky) a záväzky ocenené v menovitej hodnote sa neprepočítavajú. Pri tomto majetku a záväzkoch možno vypočítať zisk alebo stratu zo zmeny kúpnej sily peňazí tak, že od peňažného majetku (aktív) odpočítame peňažné pasíva (záväzky). Vzniknutý rozdiel (čisté aktíva alebo čisté pasíva) násobíme koeficientom inflácie a výsledok predstavuje zisk alebo stratu zo zmeny kúpnej sily peňazí. Podobne, ako súvaha, sa prepočítava aj výkaz ziskov a strát.“¹⁸

- metóda súčasného (bežného) nákladu, t. j. metóda bežnej ceny, pri tejto metóde účtovná jednotka zohľadňuje pri oceňovaní majetku a záväzkov zmeny cien, ktoré vznikajú v dôsledku zmien ceny na trhu, zároveň sa zachováva majetková podstata účtovnej jednotky, ktorá je definovaná ako produkčná schopnosť podniku. Z hľadiska účtovného je dôležité posúdiť rast zisku, či vyplýva z rastu cien majetku, ktorý podnik vlastní, pričom je rozhodujúce poňatie majetkovej podstaty podniku, ktoré sa v danom systéme účtovníctva uplatňuje. Ak sa uplatňuje poňatie zachovania majetkovej podstaty (definovanej ako menovitá peňažná hodnota vloženého kapitálu), potom aj tieto ceny predstavujú súčasť výsledku hospodárenia. Ak sa uplatňuje poňatie zachovania majetkovej podstaty ako produkčnej schopnosti podniku, čo je vlastný systém oceňovania na základe reprodukčných cien, potom každá zmena bežnej ceny by mala byť považovaná za súčasť kapitálovej základne podniku a účtovaná ako súčasť imania.

„Účtovná jednotka vychádza zo skutočnosti, že oceňuje majetok trhovou cenou :

- na základe bežnej reprodukčnej ceny aktív,
- na základe realizačnej ceny aktív.“¹⁹

Pri zmene ceny sa berie do úvahy fakt, či ide o zmenu ceny peňažného alebo nepeňažného majetku a záväzkov. Pri peňažnom majetku a záväzkoch účtovná jednotka vychádza z ocenenia na základe použitia historickej ceny a pri nepeňažnom majetku sa majetok preceňuje na novú cenu s tým, že sa zo vzniknutého rozdielu z precenenia vytvorí rezervný fond z precenenia, ktorý je súčasťou vlastného imania.

¹⁸ SOUKUPOVÁ, B. a kol. 2008. *Účtovníctvo vo finančnom riadení*. 1. vydanie. Bratislava: Súvaha, 2008. 300 s. ISBN 978-80-89265-08-4. s. 109.

¹⁹ SOUKUPOVÁ, B. a kol. 2008. *Účtovníctvo vo finančnom riadení*. 1. vydanie. Bratislava: Súvaha, 2008. 300 s. ISBN 978-80-89265-08-4. s. 112.

Oceňovanie a účtovanie v US GAAP je vo všeobecnosti podobný s revidovaným štandardom IAS 39. US GAAP je v mnohých, i keď nie vo všetkých oblastiach podrobnejší, čo vedie k rozdielom v účtovných prípadoch, kedy účtovná jednotka uplatňuje účtovný prístup podľa IAS 39, ktorý by nebol povolený podľa US GAAP.

Dodatky, ktoré sú vymenované nižšie eliminujú rozdiely medzi IAS 39 a US GAAP:

- a) *Zmluvy o nákupe alebo predaji nefinančnej položky,*
- b) *Rozsah pôsobnosti : úverové prísluby,*
- c) *Nerealizované zisky a straty z finančných aktív k dispozícii na predaj,*
- d) *Reálna hodnota na aktívnych trhoch,*
- e) *Reálna hodnota na neaktívnych trhoch,*
- f) *Úvery s fixnou sadzbou so zníženou hodnotou: pozorovateľná trhovú cena,*
- g) *Zrušenie strát zo zníženia hodnoty investícií do nástrojov vlastného imania,*
- h) *Zabezpečenia záväzných povinností,*
- i) *Úpravy základne finančných aktív alebo finančných záväzkov, ktoré sú výsledkom zabezpečení očakávaných transakcií. Rada rozhodla povoliť jednotkám použiť úpravy základne nefinančných aktív alebo nefinančných záväzkov, ktoré sú výsledkom zabezpečení očakávaných transakcií. Hoci US GAAP vylučuje úpravy základne, povolením možnosti v IAS 39 môžu jednotky splniť požiadavky v US GAAP.²⁰*

1.2 Bilančné teórie

V praxi sa možno stretnúť s veľkým množstvom bilančných teórií, ktoré napomáhajú pri zisťovaní výsledku hospodárenia, zisťovaní skutočného stavu majetku ku dňu zostavenia bilancie, pomáhajú pri vyjasňovaní, aké ocenenie sa má zvoliť, aby bilancia poskytla verný a pravdivý obraz o ekonomickej situácii účtovnej jednotky.

„Bilancia je nástroj, ktorý poukazuje na rovnováhu alebo disproporciu medzi zdrojmi a potrebami v určitej sfére činnosti a za určité sledované obdobie, respektíve k určitému dátumu.“²¹

Bilanciou sa rozumie súhrnné hodnotenie výsledkov činnosti, súhrn stavu hospodárstva k istému dňu, čiže všetky výkazy účtovnej závierky, akými sú súvaha, výkaz ziskov

---

²⁰ *Medzinárodné štandardy pre finančné vykazovanie 2009 IFRS. II. zväzok, London, 2009. 1466 s. ISBN 978-80-89265-13-8. s. 735.*

²¹ *ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2006. Analýza účtovnej závierky. Bratislava: IURA EDITION, 2006. 478 s. ISBN 80-8078-070-6. s. 381.*

a strát, prehľad peňažných tokov, výkaz zmien vlastného imania, účty bežného účtovníctva. Ide o porovnávanie vzťahových veličín, pričom môže ísť o stavové veličiny, kde ide o kvantitatívne zobrazenie stavu majetku a zdrojov majetku v súvahe k presne určenému stavovému dátumu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, o intervalové veličiny, hodnoty veličín, akými sú sumy nákladov a výnosov zobrazované narastajúcim spôsobom za určité obdobie, napríklad od začiatku účtovného obdobia ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka a to vo výkaze ziskov a strát a o posledné tokové veličiny, ktoré predstavujú kvantitatívne vyjadrenie zmeny za určité presne stanovené obdobie v prehľade peňažných tokov. Tieto predstavujú kladné a záporné peňažné toky (prírastky, úbytky) uskutočnené počas účtovného obdobia a v prehľade zmien vlastného imania sú podľa jeho zložiek porovnávané prírastky a úbytky vo vlastnom imaní počas sledovaného účtovného obdobia. Účtovná jednotka, ktorá používa účty podvojného účtovníctva a účtuje na nich počas účtovného obdobia porovnávajúc sumy prírastkov so sumami úbytkov na jednotlivých účtoch za sledované účtovné obdobie, pričom tieto ukazovatele zaradí medzi intervalové ukazovatele.

Bilanciami v účtovníctve sa zaoberajú bilančné teórie, ktoré nadväzujú na kategóriu oceňovania, pretože ak chceme porovnávať jednotlivé veličiny, musíme ich mať vyjadrené v mierach hodnôt, ktoré sa dajú porovnávať. Mierou hodnoty sa vyjadruje stupeň užitočnosti daného predmetu hodnotenia. Základňou na vyjadrenie hodnoty je vyjadrenie ceny predmetu, čiže peňažné vyjadrenie hodnoty daného predmetu. Ak priradíme cenu príslušnému subjektu, myslíme tým oceňovanie. A tým sme dospeli k záveru, že existuje súvislosť medzi oceňovaním a bilančnými teóriami, pretože jednotlivé zložky majetku a záväzkov sa vyjadrujú a porovnávajú v peňažnom vyjadrení. Bilančné teórie možno rozdeliť na základe viacerých kritérií :

1. Môžu sa členiť podľa toho, či vysvetľujú obsah bilancie, ktorými sú formálne bilančné teórie, alebo odporúčajú použiť určité metódy pri zostavovaní s ohľadom na funkciu zostavovanej bilancie, ktorými sú materiálne bilančné teórie.
2. Ďalšie kritérium je založené na cieľoch, ktoré by sa mali bilanciou sledovať. Hlavným cieľom bilancie môže byť prezentácia finančno-majetkovej situácie spoločnosti, kedy ide o statickú funkciu bilancie alebo prezentácia výsledku hospodárenia za účtovné obdobie, kedy hovoríme o dynamickej funkcii bilancie.

„Podľa počtu cieľov, ktoré sa pri zostavovaní bilancie sledujú, poznáme :

- *monistické bilančné teórie, ak sa má bilanciou sledovať iba jeden cieľ,*
- *dualistické bilančné teórie, ak sa sledujú dva ciele súčasne,*
- *totálne (súhrnné) bilančné teórie, ak sa súčasne sleduje celý komplex cieľov.*

Podľa rozdielnej koncepcie zachovania podnikovej výkonnosti, na ktorej je bilančná teória založená, rozlišujeme:

- *bilančné teórie so zachovaním kapitálu,*
- *bilančné teórie so zachovaním substancie,*
- *bilančné teórie so zachovaním výnosu.*

Rozoznávame tieto druhy bilančných teórií:

- *statická,*
- *dynamická,*
- *eudynamická,*
- *nominalistická,*
- *organická.*²²

1.2.1 Klasické bilančné teórie

Najhlavnejším cieľom bilancie je prezentovanie finančno-majetkovej situácie podniku, pričom ide o statickú funkciu bilancie alebo prezentácia výsledku hospodárenia na účtovné obdobie, kedy ide o dynamickú funkciu bilancie. Statickú funkciu nachádzame v súvahe a dynamickú funkciu vo výkaze ziskov a strát, prehľade peňažných tokov a vo výkaze zmien vo vlastnom imaní. Výsledok hospodárenia je nositeľom dynamickej funkcie bilancie, ktorý je za účtovné obdobie vyčíslený v súvahe ako stavová veličina a podrobnejšie sa rozvádza vo výkaze ziskov a strát s dôrazom kladeným na spôsob jeho vytvorenia. Prehľad peňažných tokov podrobnejšie rozoberá zmenu stavu peňažných prostriedkov a peňažných ekvivalentov na konci účtovného obdobia oproti stavu na začiatku účtovného obdobia, uvedených ako stavové veličiny v príslušných súvahách. Výkaz zmien vo vlastnom imaní podrobnejšie rozvádza zasa príčiny zmeny stavu stavových ukazovateľov vykazovaných na strane pasív v súvahe v konkrétnych položkách vlastného imania na konci účtovného obdobia v porovnaní so začiatkom účtovného

---

²² ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2006. *Analýza účtovnej závierky*. Bratislava: IURA EDITION, 2006. 478 s. ISBN 80-8078-070-6. s. 384.

obdobia. Hlavnou úlohou bilančných teórií je hľadanie odpovede na otázku, aké ocenenie zvolíť na to, aby bilancia poskytla verný a pravdivý obraz o ekonomickej situácii podniku.

- **Statická bilančná teória**

Zisťovanie stavu majetku účtovnej jednotky je jednou z najdôležitejších úloh bilancie, kedy ide o zachytávanie stavu majetku k určitému presne definovanému dátumu a podáva obraz o stave majetku, záväzkov, respektíve rozdielu majetku a záväzkov, čo vlastne je vlastné imanie. Jedna skupina zastupiteľov statických bilančných teórií zastupuje názor, že pri zistení stavu majetku a záväzkov pôjde o správne individuálne ocenenie jednotlivých súvahových položiek. Druhá skupina vyzdvihuje, že poslaním bilancie je nadobudnúť hodnotu podniku ako celku. V statických bilančných teóriách maximálnou hranicou na ocenenie jednotlivých majetkových súčastí je skutočná obstarávacia cena, v súvislosti so zásadou opatrnosti pri oceňovaní možno použiť aj nižšie ceny. Hlavnými predstaviteľmi statickej teórie boli Heinrich Nicklisch (rýdzo stavová teória), Walter Le Coutre (obmedzene stavová teória) a Walter Rieger (nominalistická stavová teória). Heinrich Nicklisch presadzoval členenie bilančných položiek podľa ich účasti na prevádzke účtovnej jednotky a pri ich ocenení. Profesor Walter Le Coutre sa orientoval na celý komplex cieľov, nie len na jeden základný cieľ bilancie. Hovoril, že bilancia je zobrazenie nadobudnutia a použitia kapitálu.

„Štyri základné ciele bilancie podľa Coutrea sú tieto :

- poskytnúť prehľad hospodárenia,
- zabezpečiť kontrolu hospodárenia,
- zistiť výsledok hospodárenia,
- zjednotiť účty.“²³

Definované požiadavky v statických teóriách sa používali v účtovnej aj v daňovej legislatíve ale ich dôležitým nedostatkom je orientácia len na presné vykázanie stavu majetku a zdrojov majetku k súvahovému dňu, aj keď hospodárske operácie v podniku nebývajú vždy k tomuto dátumu vždy ukončené a zasahujú taktiež do ďalších účtovných období. Bilancia podľa Coutrea je zobrazená v tabuľke číslo 7.

---

²³ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2006. *Analýza účtovnej závierky*. Bratislava: IURA EDITION, 2006. 478 s. ISBN 80-8078-070-6. s. 387.

Podnikový majetok (Aktíva)	Podnikový kapitál (Pasíva)
A. Činný majetok	A. Vlastný kapitál
I. Investičný majetok	I. Dlhodobý kapitál
a) výrobné zariadenia	a) základný kapitál
b) správne zariadenia (náklady správy)	b) doplnkový kapitál
c) podielové účasti	1. zákonný rezervný fond
II. Obežný majetok	2. fakultatívny rezervný fond
a) zásoby	II. Krátkodobý kapitál
b) pohľadávky	III. Okamžite splatný kapitál
c) platobné prostriedky	B. Cudzí kapitál
B. Majetok na ručenie (rezerva)	I. Dlhodobý kapitál
C. Správny majetok (úspora)	II. Krátkodobý kapitál
D. Prebytočný majetok (nie nevyhnutný)	a) prevádzkové dlhy
E. Sociálny majetok	1. zmenkové dlhy
(prospech pre zamestnancov)	2. dlhy dodávateľom
F. Prechodné položky	b) správne dlhy
G. Čistá strata	C. Prechodné položky
	D. Čistý zisk

Hlavným nedostatkom tejto teórie je presné vykazovanie stavu aktív a pasív účtovnej jednotky k presne stanovenému obdobiu aj v takom prípade, ak nie sú všetky hospodárske operácie ukončené a svojimi dôsledkami môžu zasahovať do nasledujúcich období.

- **Dynamická bilančná teória**

Hlavným obsahom dynamickej bilančnej teórie je zistenie len celkového výsledku hospodárenia účtovnej jednotky. Ide o výsledok hospodárenia, zistený zo vzájomného porovnávania peňažného vyjadrenia majetku pri zakladaní účtovnej jednotky a ďalej pri ukončení podnikateľskej činnosti, pričom do výpočtu sa zahŕňajú všetky jednotlivé vklady do podnikania a výbery počas celej doby jestvovania a úplný výsledok hospodárenia je

²⁴ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2006. *Analýza účtovnej závierky*. Bratislava: IURA EDITION, 2006. 478 s. ISBN 80-8078-070-6. s. 387.

možné zistiť až po ukončení podnikateľskej aktivity. Celkový výsledok hospodárenia je možné získať až po zakončení podnikania, ale pre účtovnú jednotku je významné mať priebežné informácie o hospodárení podniku a práve preto sa celkový výsledok hospodárenia rozdeľuje na periodické výsledky hospodárenia za jednotlivé účtovné obdobia. Súvaha čiže majetková bilancia je len doplňujúci výkaz, oproti tomu podstatou dynamickej bilančnej teórie je výkaz ziskov a strát. Najdôležitejšia úloha v účtovníctve je prisudzovaná získaniu korektného výsledku hospodárenia za určité obdobie a zároveň zostavenie výsledovky t.j. výkazu ziskov a strát.

„Najdôležitejšie bilančné zásady sformulované v dynamických bilančných teóriách:

- *Kongruencia (zhoda) zisku,*
- *Bilančná kontinuita (súvislosť),*
- *Stálosť oceňovacích metód a postupov,*
- *Správnosť, úplnosť a pravdivosť účtovných informácií,*
- *Presné časové rozlišovanie,*
- *Porovnateľnosť,*
- *Zásada istoty a opatrnosti.*²⁵

Predstaviteľom dynamickej klasickej teórie bol Eugen Schmalenbach (rýdzo dynamická), podľa neho prioritnou úlohou bilancie je vyčíslenie časovo a vecne primeraného výsledku pre potreby správneho riadenia spoločnosti.

• **Eudynamická bilančná teória**

Hlavným reprezentateľom eudynamickej bilančnej teórie je Heinrich Sommerfeld. Vychádzal z dynamického chápania bilancie s usmerňovaním na podmienky konjunktúry. Tvrdil, že spoločnosť rastie v harmónii s rastom celkového hospodárstva, lebo len vtedy je schopný konkurenčného boja. Prioritou bilancie je vyčíslenie výsledku hospodárenia, kedy sa na subjekt podnikania pozerá ako na dynamicky rozvíjajúcu sa sústavu úkonov, s úsilím stať sa hospodársky najväčším, v oblasti kde pôsobí. Dôležitosť sa kladie na spôsob oceňovania bilančných položiek. Základným kritériom je oceňovanie jednotlivých súčastí cenou v čase zostavovania bilancie, kedy sa sledujú dva ciele. Prvým je správne zistenie výsledku hospodárenia a druhým správne vykázanie stavu majetku účtovnej jednotky. Majetok podniku sa delí na základné statky, obrátové a prevádzkové statky. Základné

---

²⁵ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2006. *Analýza účtovnej závierky*. Bratislava: IURA EDITION, 2006. 478 s. ISBN 80-8078-070-6. s. 388.

statky ako pozemky, ktoré sa v procese toku hodnoty nezúčastňujú a ich hodnota sa ani časom neznižuje. Obratové a prevádzkové statky, akými sú odpisovaný dlhodobý majetok (budovy, stroje, zariadenia, softvér..), obežný majetok (materiál, tovar, peniaze, pohľadávky ..), ktoré sa v procese toku hodnoty zúčastňujú a mali by sa oceňovať v hodnote zodpovedajúcej skutočnému zníženiu hodnoty. Majetkové účty sú rozdelené na peňažné a vecné, z dôvodu korekcie pri zostavení účtovnej závierky. K peňažným účtom patria pokladnica, bankové účty, pohľadávky, zmenky a cenné papiere, pričom pri poklese cien vzniká zisk a naopak pri raste cien prichádza strata. Vecné účty sú účty zásob a záväzkov, pričom rast cien spôsobí zisk a naopak pri poklese cien vzniká strata. Eudynamická bilančná teória je zobrazená v tabuľke číslo 8.

EUDYNAMICKÁ BILANCIA

Tab. č. 8²⁶

Základné statky-pozemky, umelecké diela.....	Vlastné imanie	
Obratové a prevádzkové statky :	„zachovanie substancie“	Nominálny
* odpisovaný dlhodobý majetok	rozdeliteľný zisk	zisk
* obežný majetok		
- peňažný	Cudzie zdroje	
- vecný		

Na strane aktív položky oceňujeme cenami minulosti, ktorými sú nominálne ceny (menovitá hodnota), výrobné a obstarávacie ceny a práve preto musíme na stranu pasív zaradiť osobitnú rezervu vo výške predstavujúcu neistú sumu uvedenú na strane aktív, čím sa zníži zisk a zabráni vyplateniu dividend z neistých súm.

²⁶ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2006. *Analýza účtovnej závierky*. Bratislava: IURA EDITION, 2006. 478 s. ISBN 80-8078-070-6. s. 395.

- **Nominalistická bilančná teória**

Predstaviteľ tejto teórie Walter Rieger tvrdí, že hlavným cieľom podnikania je peňažný zisk. Príjmy a výdavky tvoria dva hlavné články rytmu prevádzkového procesu, kedy ide o množstvo procesov, ktoré peniazmi začínajú a aj končia.

- **Organická bilančná teória**

Predstaviteľ tejto teórie je Fritz Schmidt prispel k názoru sledovania trhových podmienok na trhu vstupov a výstupov, pozorovania vplyvu inflácie na ceny. Rozhodujúcim údajom je cena, ktorá by sa musela zaplatiť v čase, kedy sa zostavuje bilancia. Vzťah medzi trhom a podnikom vytvára organickú jednotku.

1.2.2 Novodobé bilančné teórie

- **Kapitálovo – teoretické bilančné teórie**

To čo je výsledkom podnikania, je úlohou sledovania kapitálovo – teoretických bilančných teórii. Majetok spoločnosti sa považuje ako výnosový súhrn možností, ktoré majú za úlohu zabezpečiť výnos v budúcnosti. Kapitálovo – teoretická bilančná teória je zobrazená v tabuľke číslo 9.

BILANCIA	Tab. č. 9 ²⁷
Súčasná hodnota všetkých budúcich príjmov (majetok)	Obstarávacie výdavky (vlastný kapitál) Súčasná hodnota budúcich splátok vlastného kapitálu (ešte nesplatený vlastný kapitál) Súčasná hodnota budúcich výdavkov (záväzky)

²⁷ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2006. *Analýza účtovnej závierky*. Bratislava: IURA EDITION, 2006. 478 s. ISBN 80-8078-070-6. s. 401.

Sledovanie udalostí, ktoré sa udiali v minulosti, je potrebné na vyhodnocovanie ekonomickej situácie, ktorá je dôležitá pre budúce rozhodovania. Podstatnou informáciou sú budúce príjmy a na základe tohto predpokladu sa hodnota majetku rovná očakávanému výnosu z využitia tohto statku.

- **Inštrumentálne bilančné teórie**

Teória hovorí, že účtovníctvo je podmienené konkrétnymi skúsenosťami, pričom smeruje k daným preferenciám a predpokladom, ktoré sú prednostne využívané skupinou používateľov daných informácií. Za hlavnú a spoločnú úlohu všetkých bilančných teórií môžeme považovať správne oceňovanie pri zostavovaní súvahy, aby poskytovaný obraz o finančnej situácii účtovnej jednotky bol verný a pravdivý.

2. Cieľ, metodika práce a metódy skúmania práce

V predchádzajúcej časti sme sa oboznámili s teóriou účtovníctva jednotlivých krajín, oceňovaním a bilančnými teóriami v rôznom ponímaní kontrétnych predstaviteľov. Upozorňujeme na dôležitosť bilančných teórií a na ich vplyv na účtovné systémy, pretože regulácia a harmonizácia sú v súčasnej dobe veľmi často sledovanými pojmami. Práca sa zaoberá problematikou harmonizácie účtovníctva a analyzuje možné cesty regulácie účtovníctva vo svete. Základ vznikajúceho svetového účtovníctva tvoria dva ucelené súbory účtovných zásad a štandardov. Sú nimi americké účtovné zásady a štandardy US GAAP (United States Generally Accepted Accounting Principles) a Medzinárodné účtovné štandardy (IAS/IFRS).

Cieľom diplomovej práce je analyzovanie teórie účtovníctva a účtovných systémov jednotlivých krajín v kontexte US GAAP. Predovšetkým sa snažíme poskytnúť prierez účtovných teórií v celosvetovom meradle, poznať zdroj dnešných nových pohľadov a pochopiť význam snahy o celosvetovú štandardizáciu účtovníctva. Porovnávaním klasifikácie účtovných systémov, je viditeľné, že vo svete existuje veľké množstvo rôznych druhov systémov, ktoré sa od seba odlišujú určitými znakmi.

Pri vypracovaní diplomovej práce sú uplatňované nasledovné metódy, čiže postupy, ktorými sme sa dostali od určitého počiatočného stavu k požadovanému výsledku. Metódy skúmania súvisia predovšetkým z možností dostupnej literatúry, ktorá sa zaoberá teóriou danej problematiky.

Štúdium literatúry, ktoré pozostáva zozbieraním podkladov z dostupnej literatúry, ktoré sme ďalej analyzovali. Poznatky využité pri písaní diplomovej práce boli nadobudnuté zhromaždením dostupných domácich i zahraničných literárnych prameňov, ktoré súvisia s riešenou problematikou. Prostredníctvom štúdia literatúry sme získali teoretické základy o teórii účtovníctva, o bilančných teóriách a o účtovnom systéme US GAAP. Použité literárne zdroje sú súčasťou predkladanej práce.

Metóda komparácie, spočíva v porovnaní prvkov alebo objektov a určení jednotlivých spoločných a rozdielných charakteristík.

Metóda selekcie, ktorá nám umožňuje výber podstatných okruhov skúmanej problematiky za účelom ich ďalšieho spracovania a komparácie. V diplomovej práci sme túto metódu využili pri účtovnej závierke a v porovnávaní jej jednotlivých súčasti.

Metóda analýzy, ktorá umožňuje rozložiť problém harmonizácie účtovníctva, hlavne oceňovania na menšie časti, na základe ktorých pozorujeme vzťah časti a celku systému, predmet bežného účtovníctva, jeho metodické prostriedky a vecnú stránku. Na základe analýzy identifikujeme podstatu javov, príčiny daného stavu, trendy vývoja a problémy v danej oblasti. V práci sme túto metódu použili pri skúmaní alternatívnych prístupov k harmonizácii účtovníctva ako aj pri skúmaní jednotlivých súčastí účtovnej závierky v súlade so súčasne platnými právnymi predpismi v SR a americkým účtovníctvom US GAAP.

Metóda syntézy umožňuje spájanie čiastkových poznatkov do teoretických záverov a odhadov. Táto metóda je aplikovaná pri formulácii teoretických a praktických prínosov diplomovej práce.

Metóda dedukcie, ktorá predstavuje prechod od všeobecného k špecifickému na základe východiskových hypotéz uplatňovaných v teórii účtovníctva.

Metóda indukcie umožňuje prechod od špecifického k všeobecnému, kedy sa na základe pozorovania jednotlivých javov alebo skutočností vytvárajú predbežné hypotézy pri oceňovaní.

Hlavným cieľom svetových účtovných systémov je poskytovanie informácií svojim používateľom. Ich porovnaním v diplomovej práci sme zistili, že jednotlivé národné systémy sa odlišujú podľa toho, koho považujú za svojich používateľov. Anglosaské systémy, ktorými sú US GAAP všeobecne uznávané účtovné zásady a IAS medzinárodné účtovné štandardy, považujú za svojich používateľov investorov, majiteľov akcií a držiteľov dlhopisov. V krajinách európsko kontinentálneho systému, považujú za svojich používateľov štát, banky a vedenie podnikov.

3. Výsledky práce a diskusia

Vznik a vývin účtovného systému US GAAP sa uskutočnil predovšetkým pádom americkej burzy v roku 1929, ktorú sprevádzala veľká depresia. Aby sa zabránilo podobným scenárom Americký zväz účtovníkov (American Institute of Certified Accountants – AICA) a Newyorská burza sa dohodli na vytvorení jedného systému účtovníctva. Vznikol výbor pre účtovné postupy (Committee on Accounting Procedure – CAP) a 51 účtovných výskumných správ (Accounting Research Bulletins – ARB). Pádom burzy vláda zostavila nezávislú komisiu pre dozor nad cennými papiermi a finančnými trhmi (SEC), ktorej cieľom bolo získanie verejnej dôvery akcionárov, ktorá je najzákladnejším prvkom k fungovaniu trhov. Táto komisia vytvorila pravidlá CAP (Committee on Accounting Procedure), ktoré sú povinné pre verejne obchodovateľné akciové spoločnosti. V roku 1972 bol výbor nahradený FASB (Financial Accounting Standards Board), ktorý je jediným orgánom oprávneným tvoriť US GAAP. Inštitucionálny základ GAAP „Generally Accepted Accounting Principles“ všeobecne akceptovaný konsenzus tvoria Securities and Exchange Commission – SEC (1934), Financial Accounting Standards Board – FASB (1972) a Public Company Accounting Oversight Board – PCAOB (2002).

SEC (Security and Exchange Commission – SEC) kontrola, regulácia formálneho obsahu, predstavuje profesijné združenia, ktoré tvorí vecnú stránku účtovníctva. GAAP ako systém úprav, praktík a metód regulujúci praktické postupy účtovania v určitom časovom období, poskytujú účtovníctvu určitú štandardizáciu, ktorá vychádza z praktických skúseností, je dokázateľne použiteľná, SEC ju akceptuje a v praxi je všeobecne uznaná a rozšírená. Úlohou je zabezpečiť, aby investorom účtovníctvo poskytlo také informácie, ktoré budú podporovať právne investičné rozhodnutia. Komisia SEC má 5 členov, ktorých menuje prezident USA, pracuje ako regulačný orgán s čiastočnými právomocami súdneho charakteru a vydáva vyhlásenia, ktoré obsahujú smernice a názory týkajúce sa problematiky účtovníctva. Právomoci komisie SEC sú ochrana investorov, daná legislatívou kapitálového trhu, zabraňovanie podvodom a nekalému konaniu pri emisii a obchodovaní s CP a zaručenie poskytovania reálnych, časovo aktuálnych a pravdivých informácií.

FASB je samostatnou, súkromnou a všeobecne uznávanou profesijnou inštitúciou. Skladá sa zo siedmich členov, traja z nich sú partnermi v audítorských firmách, dvaja sú

predovšetkým finanční manažéri, jeden člen je z oblasti školstva a jeden člen je z vlády. Takéto rozloženie síl znamená, že pokiaľ sa zhodne priemysel spolu s profesiou, majú plnú právomoc určovať US GAAP. Len v situácii, kedy sú nezhodny, má vláda možnosť ovplyvniť finančné účtovníctvo. Ďalej toto rozloženie síl dáva profesii takmer neobmedzenú moc vytvárať US GAAP samostatne, pretože k tomu, aby presadila svoju vôľu potrebuje súhlas len od jediného člena a ostatní členovia musia byť proti, aby návrh od profesie neprešiel. Takto má profesia, ktorá je priamo zodpovedná akcionárom dostatočnú moc, aby chránila ich záujmy.

Teoretický základ účtovného výkazníctva vymedzuje ciele finančného výkazníctva a požadované kvalitatívne charakteristiky účtovných výkazov, definuje základné prvky výkazov, akými sú aktíva, záväzky, vlastný kapitál, náklady, výnosy, zisk, strata a stanovuje zásady ich rozpoznania, vykazovania, zverejňovania a kvantifikácie. Konceptný rámec zakotvil vo svojom texte väčšinu z predpokladov a zásad uvedených vo fundamentálnom postuláte. Ide aj o nový prvok, ktorým je úplnosť informácie, čo znamená ak je informácia poskytnutá dostatočne vzdelaným používateľom musí byť natoľko významná, obsiahla a spoľahlivá, aby im umožnila urobiť si kvalifikovaný rozbor finančnej situácie podniku. V dnešnej dobe vo svete existujú dva ucelené súbory nadnárodných uznávaných koncepcií, zásad a štandardov, ktoré tvoria základ budúceho svetového účtovného výkazníctva. Sú to Medzinárodné účtovné štandardy IFRS a ďalej je to súbor amerických účtovných zásad a pravidiel US GAAP . IFRS sa inšpirujú pravidlami od US GAAP, keďže sú mladšie, ale majú rovnakú vážnosť pri odporúčení Európskej komisie.

3.1 Regulácia účtovníctva v USA

Najúplnejší súbor postupov, ktorými je zverejňovanie účtovných výkazov je v súčasnosti kladený v USA. Požiadavky vychádzajú hlavne z požiadaviek kapitálového trhu, konkrétne newyorskej burzy, ktorá je uznávaná na všetkých svetových burzách a práve v súčasnosti významne ovplyvňuje svetovú harmonizáciu účtovníctva. Pre USA je charakteristické uplatňovanie zvykového práva. Už v roku 1934 bola poverená najväčšia burzová inštitúcia USA Security and Exchange Commission – SEC, aby stanovila účtovné zásady, metódy a formy zostavovania účtovných výkazov pre tie spoločnosti, ktorých akcie sú registrované na burze. SEC vzápätí delegovala túto právomoc na Výbor pre

vydávanie účtovných štandardov Financial Accounting Standards Board – FASB, ktorý je síce súkromnou ale všeobecne uznávanou profesijnou inštitúciou. Regulácia je založená na zovšeobecňovaní postupov, ktoré sa praxou vyvinuli a ktoré boli praxou všeobecne akceptované na základe dohody. Tak vznikali tzv. všeobecne uznávané účtovné zásady Generally Accepted Accounting Principles – GAAP, ktoré pozostávajú z troch hierarchických úrovníach:

- ideové predpoklady, zásady a princípy účtovného systému USA, takzvané fundamentálne postuláty,
- koncepčný rámec, ucelený teoretický základ účtovného vykazovania,
- účtovné štandardy.

3.1.1 Fundamentálne postuláty US GAAP

Ide o ideové predpoklady a princípy a na týchto základoch sa budovala výstavba účtovného systému v USA, ktorá tvorí hierarchickú úroveň. Základnými predpokladmi účtovného systému v USA sú :

- koncept ekonomickej jednotky (Business Entity Concept) - čo znamená, že ekonomické zmeny v účtovníctve vyjadrujeme za určitý ekonomický celok, za účtovnú hospodársku jednotku,
- pokračovanie podnikateľskej činnosti. Predpoklad, že podnik bude vo svojich aktivitách naďalej pokračovať,
- aktuálny koncept (Accrual Concept) - vykazovanie účtovných transakcií v období, kedy nastali bez ohľadu na tok peňazí, v našom ponímaní ide vlastne o časovú a vecnú súvislosť nákladov a výdavkov, výnosov a príjmov,
- oceňovanie peňažnou jednotkou (Money Measurement) - bez peňažnej jednotky by nebolo možné vyjadriť rôzne majetkové prvky akými sú zložky podniku, ani by nebolo možné zistiť finančnú situáciu,
- predpoklad stabilného dolára (Stable Dollar Assumption) - dolár je v USA akceptovaný ako primerane stabilná jednotka oceňovania a účtovné výkazy sa v USA neupravujú z dôvodu meniacej sa kúpnej sily dolára,
- periodicita zisťovania zisku alebo straty a finančnej pozície podniku (Time Periods Assumption).

Základné princípy - zásady :

- historická cena (historical cost) – ide o počiatočné ocenenie aktív množstvom peňazí vynaložených na ich obstaranie,
- opatrnosť (conservatism) - s podnikaním sú spojené neistoty a riziká, ktoré treba pri zostavovaní účtovných výkazov brať do úvahy a premietat' očakávané zníženia ekonomického prospechu, ak ich podnik ku dňu zostavenia účtovných výkazov pozná,
- princíp uznania výnosov (revenue recognition principle) - výnos je uznaný vtedy, keď je realizovaný alebo realizovateľný a súčasne keď bol skutočne vyrobený a zaslúžený, US GAAP poznajú viacero metód vykazovania výnosov, slovenské predpisy tento prah zatiaľ nastavený nemajú,
- princíp prirad'ovania nákladov k výnosom (matching principle) - je v podstate prirad'ovanie vynaložených nákladov k súvisiacim výnosom v danom období,
- konzistencia (consistency) - zásada vecnej a metodologickej stálosti. Môžeme tomu rozumieť ako dodržanie porovnateľnosti údajov ako metód účtovania, metód oceňovania, náplň príslušných položiek vo výkazoch,
- princíp periodickej alokácie (periodic allocation principle) - je doplnením predchádzajúceho princípu, ak niektoré náklady nemôžu byť plne priradené k výnosom v príslušnom období, pretože ich príslušnosť sa vzťahuje k viacerým obdobiam, sa vykonávajú účtovné odhady na racionálnom a objektívnom základe, napríklad odpisovanie, alokácia nákladov spojených s obstaraním dlhodobého majetku realizovaná formou odpisov počas ekonomickej doby životnosti, ako napríklad nepriama metóda odpisovania, postupné rozpúšťanie dotácií a pod,
- princíp vecnej a časovej súvislosti - počas účtovného obdobia majú byť vykázané tie položky aktív, záväzkov, vlastného kapitálu, výnosov a nákladov, ktoré sú s vykazovaným obdobím vo vecnej a časovej súvislosti,
- prednosť obsahu pred formou (substance over form) - transakcie majú byť prezentované v súlade s ich ekonomickou podstatou, nie prednostne podľa ich právnej povahy (formy). Tento princíp vychádza z hlavného cieľa účtovného výkazníctva, t.j. predkladať používateľom užitočné informácie pre následné ekonomické rozhodovanie, podľa slovenskej legislatívy je využitie tohto princípu na spôsobe účtovania obstarania majetku na základe finančného lízingu,
- najvyššou zásadou je zásada pravdivého a verného zobrazenia (true and fair view).

3.1.2 Koncepčný rámec US GAAP

Všeobecne uznávané účtovné zásady sú komerčné, čo znamená, že sa stávajú všeobecne uznávanými na základe dohody namiesto toho, aby vyplývali z formálneho pravidla. Pravidlá vyvinuli na základe zvyklostí a z veľkej miery z praktickej potreby. Jedná sa o ideový základ výkazov finančného účtovníctva. Je obsiahnutý všeobecnými finančnými konceptmi SFAC - Statements of Financial Accounting Concepts No 1 -6, ktoré boli vydané v rokoch 1978 - 1985. Tieto koncepty určujú ciele finančného vykazovania a požadujú kvalitatívne charakteristiky účtovných výkazov, definujú základné prvky výkazov (aktíva, dlhy, vlastný kapitál, náklady, výnosy, zisk, strata), stanovujú zásady rozpoznávania, kvantifikácie, vykazovania a zverejňovania. Tieto koncepty sú všeobecným východiskom pri spracovaní konkrétnych účtovných postupov (štandardov). Z tohto všeobecného pohľadu na danú problematiku sa vyvinul koncepčný rámec (SFAC 5), základné predpoklady a zásady sú súhrnne zobrazené nasledujúcou tabuľkou číslo 10:

Základné predpoklady, zásady			Tab. č. 10 ²⁸
Predpoklady	Zásady	Obmedzenia	
Ekonomická jednotka	Historická cena	Cena verzus úžitok	
Trvanie podniku	Priznanie výnosov	Podstatnosť	
Peňažná jednotka	Priznanie nákladov	Priemyslové zvyklosti	
Periodicita	Úplná informácia	Opatrnosť	

V rámci zásad najpodstatnejšou požiadavkou je zverejnenie úplnej informácie (full disclosure). Informácia poskytnutá dostatočne vzdelaným používateľom musí byť dostatočne významná, spoľahlivá aj obsiahla, aby umožnila uskutočniť kvalifikovaný názor na finančnú situáciu spoločnosti.

SFAC5 ďalej konštatuje, že účtovníctvo má veľké množstvo obmedzení, ktoré je potrebné brať do úvahy. Okrem opatrnosti môžeme medzi ne zaradiť:

- cena verzus úžitok (cost verzus benefit): pri poskytovaní informácie je potrebné zvážiť na jednej strane cenu zabezpečovania a zverejňovania informácii a na druhej

²⁸ KOVANICOVÁ, D. 2005. *Finanční účetnictví*. Praha: Polygon, 2005. 578 s. ISBN 80-7273-129-7. s. 17.

strane je potrebné zvážiť úžitok poskytnutej informácie pre jej používateľov (obzvlášť pre investorov).

- podstatnosť (materiality): položka je podstatná, pokiaľ by jej zobrazenie alebo skreslenie vo finančných výkazoch viedlo používateľov k nesprávnemu názoru na finančnú situáciu podniku. Takáto položka sa vykáže v samostatnom riadku v príslušnom účtovnom výkaze.
- priemyslové zvyklosti (industry practices): pripúšťa sa, aby pri vykazovaní dal podnik prednosť zvyklostiam svojho odvetvia pred všeobecnou (štandardnou) praxou.

Koncepčný rámec - cieľ US GAAP

Základným cieľom US GAAP je poskytovanie informácií, ktoré umožnia rozhodnúť o investíciách alebo poskytovaných úveroch, ktoré pomôžu ohodnotiť budúce peňažné toky, ktoré zobrazia stav majetku a záväzkov a zmeny v týchto položkách. Účtovné výkazy vypracované v rôznych krajinách sa na základe ich národných účtovných predpisov môžu na prvý pohľad, podľa formy a popisu jednotlivých položiek javiť podobne, avšak existujú medzi nimi odlišnosti, ktoré vyplývajú z rôznych ekonomických, právnych, sociálnych a kultúrno - historických pomerov. Tieto okolnosti vedú k tomu, že národný GAAP jednotlivých krajín sa odlišuje v stanovení cieľov účtovného výkazníctva, vo vymedzení vzťahov medzi účtovníctvom a daňami, ďalej v definovaní základných prvkov účtovných výkazov, ktorými sú aktíva, záväzky, výnosy, náklady, v kritériách pre ich uznanie, oceňovanie a vykazovanie. Prvoradou úlohou účtovného výkazníctva je poskytovať údaje pre potreby finančného riadenia vlastnej spoločnosti. Pokiaľ ide o spoločnosti, ktoré emitujú svoje cenné papiere na verejných trhoch, tak základným cieľom US GAAP je poskytovať informácie externým používateľom, ktorí tvoria bohatú množinu zahŕňajúcu súčasných aj potenciálnych investorov, veriteľov, obchodných partnerov, zákazníkov, poradcov, finančných analytikov a širokej verejnosti. Všetci opodstatnene požadujú, aby účtovné výkazy poskytovali pravdivé informácie o finančnej pozícii spoločnosti, o výkonnosti a efektívnosti jej činnosti, posúdenie úrovne hospodárenia a zhodnotenia, ako riadiaci pracovníci využili zverené zdroje.

Koncepčný rámec – kvalitatívne charakteristiky definované v US GAAP

Požadované kvalitatívne charakteristiky účtovných výkazov, ktoré sa dotýkajú dôležitých konvencií a princípov zabezpečujúcich kvalitu, užitočnosť a využiteľnosť vykazovaných údajov. Medzi najdôležitejšie charakteristiky patria:

1. zrozumiteľnosť (understandability),
2. relevantnosť, významnosť (relevance),
3. spoľahlivosť (reliability), zahrňujúc radu kvalitatívnych charakteristík akými sú:
  - a) dôveryhodnosť zobrazenia (faithful representation),
  - b) prednosť obsahu pred formou (substance over form),
  - c) nestrannosť (neutrality),
  - d) opatrnosť (prudence),
  - e) úplnosť (completeness),
4. preveriteľnosť (comparability).

Informácie sú relevantné čiže významné, pokiaľ používateľom poskytnú podklad, na základe ktorého môžu stavať odhady do budúcnosti, čo je dôležité pokiaľ si uvedomíme ako sa meria hodnota všetkých finančných investícií. Dnešná hodnota investície predstavuje hodnotu peňažných tokov, ktoré sa svojmu držiteľovi momentálne poskytuje. Aby držiteľ bol schopný zistiť túto hodnotu musí rozumným spôsobom odhadnúť tieto peňažné toky. Investor musí byť schopný zistiť, či daná spoločnosť bude dostatočne zisková aby mohla vyplácať dividendy, na druhej strane zasa veriteľ a zaujíma, či bude mať dostatočné prostriedky k vyplácaniu úrokov a vráteniu istiny. US GAAP tak poskytuje informácie, ktoré sú potrebné pre obe skupiny používateľov. Aby bola daná informácia užitočná, musí byť podaná dostatočne včas, ďalej musí byť informácia spoľahlivá, musí existovať presvedčivý dôkaz o uskutočnení tržieb a o jej pravej hodnote. V pravom slova zmysle presvedčivý dôkaz je taký, ktorý presvedčí audítora, informuje kedy príde k vyšetrovaniu. Spoločnosť musí presvedčiť Komisiu pre cenné papiere a pokiaľ príde k žalobe, musí presvedčiť aj porotu. V prípade nepravdivej informácie sa tento čin podľa amerického právneho poriadku nepovažuje len za porušenie US GAAP, keďže US GAAP nie je zákon, ale považuje sa za podvod a podvody sú podľa amerického trestného poriadku aj trestnými prečinmi. Informácia sa považuje za neutrálnu, pokiaľ nie je skreslená osobnými záujmami tých, ktorí informácie poskytli. Všeobecne US GAAP považuje za neutrálnu len objektívne informácie. Pojem spoľahlivosť možno chápať ako

dôveryhodné zobrazenie transakcií, nestrannosť, opatrnosť, obozretnosť, prezieravosť a úplnosť čiže kompletnosť informácií.

Koncepčný rámec – koncepty pre uznanie a meranie

K tomu, aby účtovníctvo vôbec fungovalo sa musí uskutočniť niekoľko zásadných predpokladov, ktorými sú ekonomická jednotka, trvanie podniku, peňažná jednotka a periodicita. Základným predpokladom správneho fungovania ekonomickej činnosti je, že sa identifikuje podľa ekonomických jednotiek, ktoré túto činnosť uskutočňujú, či skupina osôb používa nejaký majetok k tomu, aby vytvárali alebo sa snažili vytvárať ekonomickú hodnotu. US GAAP často vyžaduje, aby sledovali a rozdeľovali ekonomickú činnosť, podľa iných meradiel akými sú len vlastnícke vzťahy. Ďalším predpokladom je, že by sa mali všetky majetky a záväzky a každá ekonomická činnosť merať v peňažných jednotkách, čo v niektorých prípadoch nie je možné.

Všeobecne US GAAP považuje peňažné jednotky za jediné možné merítko pre ekonomickú činnosť, pretože peniaze nie sú možno schopné vyjadriť všetko alebo aspoň nie je pochýb o ich hodnote. Peniaze poskytujú jediný možný spôsob ako objektívne merať hodnotu veci a tiež hodnotu ekonomickej činnosti. Posledným predpokladom je, že ekonomická činnosť sa dá rozdeliť do určitých období.

Väčšina zásad je vysvetlená vo vyhláske SFAC 5, ktorá hovorí o tom, ako by sa mali rozpoznať účtovné prípady a udalosti a ako by sa mali merať.

Tradičnou zásadou, ktorá sa používa pri meraní účtovných prípadov je zásada historickej ceny. Historická cena sa chápe ako množstvo peňazí, alebo ich ekvivalentov vyplatené k zabezpečeniu určitého majetku. Problematika ohľadom započítaní tržieb je veľmi dôležitou témou, za ktorú musí účtovník zodpovedať. Je to z toho dôvodu, lebo cieľom každej spoločnosti je zarobiť peniaze a zarábanie peňazí súvisí s tržbami. V Európe existuje prepojenosť medzi daňovým a účtovným zákonom a keďže dane sa platia na základe vystavených faktúr, európsky účtovný systém má tendenciu minimalizovať tržby, aby firma mohla vykázat čo najmenší zisk. V USA neexistuje žiadna prepojenosť medzi US GAAP a daňovým zákonom a pretože sa dane platia na základe peňažných príjmov, cena akcií na burze sa odvíja od zisku čo znamená, že tendencia je opačná. Zásada uznania nákladov hovorí, že sa majú náklady priradovať k tržbám. Ak je možnosť preukázať spojitosť medzi konkrétnou tržbou a konkrétnym nákladom, potom má spoločnosť povinnosť to vykonať. Zásada nevyplýva zo žiadnej konkrétnej vyhlášky US GAAP, ale z toho ako sa všetky zúčastnené strany postavia k US GAAP. Táto zásada hovorí, že

informácie, ktorá je používateľom poskytnutá má byť dostatočne dôležitá, spoľahlivá a obsiahla k tomu, aby používateľovi umožnila vytvoriť si rozumný názor ohľadne finančného stavu spoločnosti.

Každý informačný systém má svoje obmedzenia, ktorému hovoríme finančné účtovníctvo. US GAAP tieto obmedzenia uznáva a berie ich do úvahy pri tvorbe individuálnych pravidiel. Obmedzeniami sú cena oproti prínosu, opodstatnenosť, priemyslové zvyklosti a zásada opatrnosti.

Vyhlasčka SFAC 2 hovorí o cene finančnej informácie pre individuálne spoločnosti a pre spoločnosť ako celok, ďalej o výhode, ktorá tieto informácie poskytuje individuálnym firmám, investorom a spoločnostiam.

3.1.3 Účtovné štandardy

Účtovné štandardy SFAS (Statements of Financial Accounting Standards) reprezentujú najpodrobnejší stupeň regulácie účtovníctva, zahŕňajú odporúčané účtovné postupy, s možnosťou voľby z viacerých variantov. Sú zovšeobecnením praxe, ktorá ich vytvára, overuje, potom následne prijíma, dodržiava a rešpektuje.

Účtovné výkazy vyhotovené podľa amerických GAAP sú pre svoju prepracovanosť prijímané a rešpektované všetkými svetovými burzami. Možno povedať, že americké štandardy z dôvodu svojej prepracovanosti sa stali svetovo uznávanými účtovnými štandardmi. Na všeobecných predpokladoch a princípoch uznávaných v US GAAP sú koncipované účtovné štandardy, ktoré sú od začiatku vytvárané ako celosvetové čiže Medzinárodné účtovné štandardy. V súčasnosti bolo vydaných viac ako 140 štandardov a ich počet rozhodne nie je konečný, lebo účtovníctvo musí stále reagovať na vývoj okolitého prostredia. Záverom k US GAAP možno konštatovať, že v USA, ktoré sa všeobecne považuje za sústvo súkromného podnikania, funguje účtovníctvo v rozsahu, ktorý je veľmi prísne a ďalekosiahle regulované. Účtovné výkazy vytvorené podľa amerických GAAP sú pre svoju prepracovateľnosť prijímané všetkými svetovými burzami. Aj keď vznikali a stále sa rozpracovávajú ako národné účtovné štandardy, stali sa svetovo uznávanými účtovnými štandardami.

Pojem US GAAP (US Generally Accepted Accounting Principles) je prekladaný ako Americké (vše)obecne uznávané účtovné zásady. Ide o systém zásad, ktoré upravujú postupy a metódy účtovných jednotiek v konkrétnych podrobne prepracovaných detailoch.

System US GAAP bol desiatku rokov prijímaný ako ucelený a tým vylučujúci akékoľvek skreslenie hospodárskych výsledkov podniku. Býva často používaný pre označenie národných účtovných predpisov a skratka US preto predstavuje krajinu pôvodu, ktorou sú Spojené štáty americké. Zakladatelia US GAAP majú v súvislosti s medzinárodným účtovníctvom z dlhodobého hľadiska vysoké ciele. Jedným z nich je vytvorenie účtovných pravidiel pre jednu ekonomiku, čo môže potvrdiť aj Norwalkská dohoda o spolupráci medzi IASB a FASB z roku 2002.

Spoločná práca medzi IASB a FASB má krátkodobé, tak aj dlhodobé ciele, pri krátkodobej konvergencii ide o prehodnotenie najväčších rozdielov v niekoľkých konkrétnych nižšie uvedených oblastiach a stanovenie postupov a projektov smerujúcich k ich odstraňovaniu do roku 2008, čím môžu vzniknúť vhodnejšie podmienky pre globalizáciu kapitálových trhov. Spolupráca tvorcov IFRS a US GAAP prináša očakávané dobré výsledky v podobe nového, lepšieho globálneho súboru účtovných štandardov, ktorý budú mať k dispozícii svetové kapitálové trhy a ktorému budú môcť investori plne dôverovať. Dlhodobú strategickú prioritu predstavuje vytvorenie spoločnej sady kvalitných medzinárodných štandardov, kedy prichádza dôležitá vzájomná spolupráca Rady pre medzinárodné účtovné štandardy a amerických účtovných štandardov. Súčasťou vývoja štandardov u oboch rád býva aktívna agenda, ktorá rieši otázky, ktorými sa rady v súčasnosti zaoberajú, napr. podnikovými kombináciami, konsolidáciou, rozlišovaním vlastných a cudzích zdrojov, hodnotením výkonnosti a rozpoznávaním výnosov.

3.2 Teória účtovníctva v kontexte US GAAP

US GAAP je sadou zásad, podľa ktorých sa zostavujú finančné výkazy, ktoré sa predkladajú individuálnym investorom v USA a nemá nič spoločné s účtovníctvom, ktoré sa používa pri zostavovaní vnútro podnikových reportov alebo s účtovníctvom, ktoré sa používa na zostavovanie daňových priznaní. Daňový zákon v USA nevyžaduje od podnikateľov, aby viedli účtovníctvo, vyžaduje len aby preukázateľne predložili svoju daňovú povinnosť. Čo je pre účtovníka z Európy nepochopiteľné, pretože ten je zvyknutý účtovať práve z toho dôvodu, aby bol schopný zostaviť daňové priznanie. Ďalším veľkým rozdielom je fakt, že US GAAP nie je podaný zákonom, preto spoločnosti nie sú povinné ho používať, len ak chcú sami.

Hneď pri prvom pohľade na US GAAP si dokážeme všimnúť aký je hlavný rozdiel medzi národným a americkým systémom. Pri používaní US GAAP sa nevenuje pozornosť pri zostavovaní vnútro podnikových výkazov, ktoré sú hlavne súčasťou manažérskeho účtovníctva ani finančných reportov, ktoré slúžia ako podporné informácie pre daňové priznanie, ktorým sa zaoberá zasa daňové účtovníctvo.

Z hľadiska odbornej kvality a prepracovateľnosti predstavujú US GAAP veľmi ucelený, v niektorých smeroch dokonca detailnejšie rozpracovaný súbor účtovných pravidiel. Avšak nemožno prehliadať, že sú tvorené výlučne pre prostredie USA a že totiž sú plne vyhovujúce len tomuto prostrediu. Európska komisia vyjadruje obavu, že by sa spoločnosti uplatňujúce US GAAP dostali automaticky pod dohľad americkej komisie pre cenné papiere a burzy (SEC), čo by v konečnom dôsledku znamenalo neopodstatnenú výhodu pre americké záujmy v Európe.

US GAAP upravujú komunikáciu medzi spoločnosťou a jej vedením, vlastníkmi, veriteľmi alebo investormi a to tak, že US GAAP existujú práve preto, aby im poskytli informácie o tom, ako manažment podniku hospodári s prostriedkami, ktoré im boli zverené na podnikanie. US GAAP nepredpisuje žiadnu konkrétnu formu ani obsah výkazov, každá spoločnosť si môže vytvoriť svoj. A možno práve preto na rozdiel od slovenského zákona o účtovníctve a US GAAP nedefinujú žiadnu štandardnú účtovnú osnovu a nepredpisujú žiadne štandardné výkazy. Spoločnosti, ktoré sa rozhodnú aplikovať US GAAP v ich účtovníctve, si môžu upraviť účtovnú osnovu, pričom musia splniť podmienku, aby používateľom pomocou spoľahlivých informácií poskytli pravdivý a verný obraz finančného stavu firmy a jej výsledkov pri jej podnikaní, čím umožnia nahliadnuť do budúceho vývoja podniku.

US GAAP sú tvorené ľuďmi, profesionálmi, ktorí účtovné pravidlá tvorili behom svojej kariéry a aplikovali ich vo svojej dennodennej práci na rozdiel od väčšiny európskych národných systémov, ktoré sú vytvárané zákonodarcami, inými ústavnými činiteľmi alebo ministerskými pracovníkmi. Profesionáli, ktorí rozumejú svojmu odboru a ktorí sú nezávislí a nenechávajú sa ovplyvniť iným záujmom, len záujmom poskytovať najkvalitnejšie pravidlá. Tento kolektív profesionálov je zložený z audítorov, účtovníkov, investorov a školiteľov, ktorými sú neziskové a nevládne organizácie s vlastným nezávislým zdrojom financovania. Stanovili sa pravidlá tak, že upravujú vzájomné práva všetkých občanov tak, aby práva jedného neohrozovali alebo neobmedzovali práva ďalších občanov. To znamená, vytvorí sa zákon, kde sa určujú určité pravidlá, s nájdením určitého dobrovoľného kompromisu. Napriek tomu účtovníctvo musí tvoriť komplex informácií,

aby vlastníkom, veriteľom, podávalo pravdivú a vernú informáciu o tom, ako vedenie spoločnosti nakladá s prostriedkami, ktoré boli zverené na podnikanie. Práve preto musia byť US GAAP nezávislé, neziskové organizácie, ktoré umožňujú účtovníkom tvoriť kvalitné účtovné pravidlá, platné pre všetky skupiny.

US GAAP nie sú podložené žiadnym zákonom, ale spoločnosti sa riadia týmito pravidlami z dôvodu, že je to v ich osobnom záujme a zároveň jednou z podmienok pre vstup na burzu je prísľub, že bude podávať pravdivú a vernú správu o svojom finančnom stave a výsledkoch svojho podnikania podľa sady účtovných pravidiel, ktoré sú všeobecne uznávané. V USA sú nimi US GAAP a v Európe IFRS. Spoločnosti sa môžu na základe svojho uváženia rozhodnúť, či ich budú používať, samozrejme pokiaľ nebudú potrebovať žiadne úvery od bánk a budú schopné svoje platby uskutočňovať v hotovosti, nemajú žiadny dôvod používať IFRS alebo US GAAP, nejedná sa o povinnosť ale dobrovoľnosť. Možno práve preto si veľa ľudí myslí, že keď nie sú povinné, nemusia pravidlá dodržiavať tak precízne a nekompromisne. Tu je však opak pravdou. Je trestné prehlasovanie nepravdivých prehlásení o dodržovaní IFRS alebo US GAAP. Ak spoločnosť prehlasuje, že ich dodržiava a pritom nie, jedná sa o trestný čin, ktorý sa prísne trestá.

Ak majú IFRS a US GAAP slúžiť svojmu účelu a majú sa správne aplikovať, je dôležité pamätať na to, že cieľom týchto systémov nie je nariadiť spoločnostiam ako majú účtovať, nemajú za úlohu sledovať správnosť účtovných postupov, ale alfa omegou je pravdivý a verný obraz ekonomickej reality spoločnosti, správnu informovanosť prostredníctvom reportov a aby boli zrozumiteľné po celkom svete. Oficiálnym jazykom pre IFRS a US GAAP je angličtina. Za finálnu formu účtovných postupov, výkladov vyhlášok, štandardov a iných oficiálnych zdrojov IFRS a US GAAP je zodpovedná osoba, ktorá je poverená zostavovaním účtovnej závierky a vedením spoločnosti. Na Slovensku sú presne vymedzené pravidlá účtovníctva vytvorené štátnou legislatívou. US GAAP nemajú žiadnu právnu záväznosť a platia na základe absolútnej dobrovoľnosti.

3.3 Účtové výkazy US GAAP

Účtovná závierka, ktorá je výsledkom zozbierania účtovných prípadov počas určitého obdobia a zhrnutia do súboru výkazov, ktorými daný subjekt prezentuje svoju majetkovú a finančnú situáciu, a tým prezentuje svoje postavenie na trhu. V rámci medzinárodnej integrácie štátov sveta by mal byť spôsob zachytenia a zostavenia súboru výkazov prezentujúcich jednotlivé subjekty na trhu porovnateľný. Účtovné výkazy

portrétojú finančné efekty transakcií, a to takým spôsobom, že ich navzájom zoskupujú do širokých tried podľa ich ekonomických charakteristík. Tieto rozsiahle triedy voláme prvky, čiže elementy účtovných výkazov a ich prezentácia vo výkazoch zahŕňa proces ďalšej klasifikácie do nižších tried.

Koncepčný rámec definuje širokú škálu dôsledkov finančných transakcií uvedených v účtovnej závierke. Tieto predstavujú jej základné prvky. Každý účtovný systém sa skladá z určitých prvkov a tieto prvky nie sú rovnaké pre všetky systémy. Účtovný systém US GAAP uznáva viac prvkov ako systémy v iných krajinách. Prvky účtovných výkazov predstavujú základné komponenty, z ktorých sa zostavujú účtovné výkazy. Koncepčný rámec obsahuje 10 prvkov.

Základnými prvkami súvahy sú stavové prvky :

1. majetok (*assets*) – aktívum, posudzovaný ako zdroj riadený podnikom, ktorého skutočnosť je výsledkom minulých udalostí a ktorý je nositeľom budúceho ekonomického prospechu. Hlavným cieľom ekonomickej činnosti vo väčšine firiem je produkovať peňažnú hodnotu, z ktorej vyplýva ekonomická výhoda. Znamená to, že činnosť, ktorá prinesie firme peňažnú hodnotu, sa v budúcnosti môže považovať za majetok podniku. Majetok sa môže vytvárať priamo, napríklad predajom zásob sa vymenia za peňažnú hodnotu a nepriamo, napríklad prostredníctvom zariadenia, ktorý umožní vyrábať tieto zásoby.
2. záväzky (*liabilities*) – záväzok chápaný ako súčasná povinnosť podniku, ktorá vznikla na základe minulých skutočností a od vysporiadania ktorej sa očakáva, že spôsobuje odtok zdrojov z ekonomického prospechu podniku. Záväzok je vlastne povinnosť vzdať sa majetku alebo poskytnúť službu. Je tu však na mieste zdôrazniť, že nemusí ísť len o právnu povinnosť ale aj povinnosť vyplývajúcu zo zákona. Ako príklad, možno uviesť spoločnosť, ktorá pôsobením svojej podnikateľskej činnosti znečistila okolie, z čoho je zrejmé, že sa táto skutočnosť odhalí a bude potrebná náprava. Spoločnosti vzniká záväzok, ktorý musí zaviesť do svojho účtovníctva. Podobná situácia nastáva aj v prípade, keď firma vyrobí tovar, ktorý je škodlivý.
3. vlastný kapitál (*equity*) – vlastný kapitál vzniká ako zostávajúci podiel aktív podniku po odčítaní všetkých jeho záväzkov, jednoduchšie povedané ako vyčíslený rozdiel medzi majetkom a záväzkami.

Odvođenými prvkami čiže tokovými sú :

4. investície vlastníkov (*investment by owners*) – investície vlastníkov znamená navýšenie kapitálu danej spoločnosti prevedením majetku, ktorým sa dosiahne vyšší podiel vlastníctva. Samozrejme je potrebné tieto vklady merať v rozumnej hodnote (fair value).
5. rozdelenie vlastníkov (*distribution to owners*) – rozdelenie vlastníkov znamená zníženie kapitálu danej spoločnosti predajom majetku, čím sa dosiahne nižší podiel vlastníctva.
6. súhrnný výsledok (*comprehensive income*)
7. výnosy (*revenues*) – výnosy, ktoré zvyšujú ekonomický prospech počas konkrétneho účtovného obdobia formou zvýšenia hodnoty aktív alebo znížením záväzkov, čo majú za následok zvýšenie vlastného kapitálu iným spôsobom než vkladom do vlastného kapitálu vlastníkov.
8. náklady (*expenses*) – náklady, ktoré znižujú ekonomický prospech počas účtovného obdobia formou čerpania aktív alebo vznikom záväzkov, čo majú za následok zníženie vlastného kapitálu iným spôsobom než rozdelením vlastného kapitálu vlastníkom.
9. prínosy – zisky (*gains*)
10. straty (*losses*)

Zisky a straty možno chápať ako zmeny v hodnote majetku alebo záväzkov.

Prvky môžu byť chápane v každom účtovnom systéme inak a otázka prvkov je riešená US GAAP vo vyhláske SFAC 6 (Statemnet of Financial Accounting Concepts) .

Náklad poskytovanej informácie má niekoľko prvkov. Ide predovšetkým o priame náklady, ktoré sú spojené s procesom, auditom a rozširovaním tejto informácie. Ďalej sú to nepriame náklady, ktoré sú spojené s tým, že informácia sa môže stať verejná, kedy táto skutočnosť môže byť zneužitá proti spoločnosti, napríklad pri konkurencii. Tak isto aj používatelia musia niečo obetovať, musia túto informáciu spracovať, pochopiť a potom správne použiť, vytvoriť správnu analýzu z ponúkaných možností, obetujúc čas strávený poznávaním ako daný informačný systém túto informáciu ponúka.

Výhody z poskytovanej informácie sú významné vo viacerých ohľadoch. Spoľahlivá informácia ponúka investorom rozumne investovať svoje úspory, čo im poskytne priamu odmenu tým, že sa ich investícia zhodnocuje. Taktiež poskytuje informácie, podľa ktorých sa dokážu investori orientovať, či je perspektívne investovať do podnikov a zároveň umožňuje vykonávať dozor nad vedením spoločnosti.

Týmto sa vyrieši problém, či ľudia, ktorým je zverený majetok spoločnosti ho nepoužili pre svoje vlastné potreby alebo ho používajú neefektívnym spôsobom. Kapitálový trh, ktorý tvorí zoskupenie všetkých investorov je schopný zaručiť, že používatelia, ktorí vedú danú spoločnosť s prostriedkami, ktoré im na to boli zverené, budú s nimi zaobchádzať správne, inak im budú tieto prostriedky odobrané. US GAAP umožňuje veľa postupov, ktoré existujú len z toho dôvodu, aby ušetrili účtovníkom prácu. Umožňujú flexibilitu pri aplikovaní pravidiel, pokiaľ by nebol výsledok veľmi skreslený nepresnosťami. Či je niektorá položka opodstatnená, to je asi najčastejšia otázka behom audítorskej kontroly. Pravidlá rozpísané vo vyhláske FASB - Rada pre finančné účtovné štandardy, sa nemusia aplikovať na nepodstatné položky a tým úsudok o tom, či niečo je, alebo nie je podstatné, je jedným z najbežnejších úsudkov, ktorému musia účtovníci čeliť. Zaoberá sa tým vyhláska SFAC 2, ktorá hovorí, že vypustenie alebo skreslenie položky vo finančnej správe je podstatné, pokiaľ má také rozmery, že je pravdepodobné, že úsudok rozumného človeka, ktorý na túto finančnú správu spolieha, by mohol byť zmenený alebo ovplyvnený tým, že by sa táto položka nevypustila alebo by sa opravila.

US GAAP nepredpisujú žiadnu štandardnú formu finančných výkazov. US GAAP sa nikde nezmieňuje o štandardnej účtovej osnove, US GAAP nepozná pojem súvzťažnosť účtov. Všeobecne, US GAAP nikdy nikomu nepovie, ako má účtovať. US GAAP len definuje akú a ako podrobnú informáciu konečný výsledok – finančné výkazy majú mať. Rozdiel medzi významným a podstatným nie je v US GAAP nikde definovaný. Z pohľadu zostavovania výročnej správy, významné je niečo, čo sa musí vysvetliť priamo vo výročnej správe alebo v prílohe. Na druhej strane podstatné je niečo, čo sa musí vykázať ako samostatná riadková položka vo výkazoch. Veľmi často sa stáva, že podstatná položka, akou sú napríklad náklady na predané výrobky má významné prvky. V takomto prípade by sa vo výkaze ziskov a strát vykázal zvlášť v riadku pod názvom náklady za predaný tovar a v prílohe by sa potom vykázala doplňujúca informácia, ktorá by vysvetľovala jednotlivé položky z tohto riadku.

US GAAP rozdeľuje účty do dvoch klasifikácií :

- real accounts,
- nominal accounts (súvahové účty a výsledkové účty).

V US GAAP sa pri uzávierke všetky výsledkové účty zatvorí a ich čistá hodnota sa prevedie do záverečného účtu (clearing accounts). Týmto účtom spolu hovoríme Income Summary (súhrn zisku). V súhrnu zisku sa potom uskutočnia úpravy, odhady, časové rozlíšenie a vyčíslí sa výsledok (čistý zisk alebo strata). Tento výsledok sa potom prevedie

do súvahy, do účtov Retained Earnings (nerozdelený zisk). Po prevode sa súvaha spočíta, aby sa účtovník presvedčil, že pasíva sa rovnajú aktívom a že zavierka neobsahuje žiadne chyby. Zisk podľa US GAAP je počítaný z výkazu ziskov a strát a potom sa prevedie do súvahy.

3.3.1 Súvaha podľa US GAAP

Informácie o finančnej pozícii sú poskytované prvotne súvahou. Informácie o efektívnosti poskytuje primárne výkaz ziskov a strát a nakoniec informácie o zmenách finančnej situácie obsahuje prehľad peňažných tokov. Komponenty všetkých týchto výkazov sú navzájom prepojené, pretože odrážajú rozdielne aspekty týchto transakcií. Štruktúra výkazu súvahy platnej v SR vychádza zo IV. smernice Rady EÚ čl. 9, pričom do 31. decembra 2002 bola rešpektovaná aj základná bilančná rovnica: Aktíva = Pasíva. Toto pravidlo predstavuje východiskový základ pre tzv. T-formu súvahy. Súvaha prehľadne informuje používateľov o celkovej bilančnej sume a o spôsobe a úrovni bilancovania. Súvaha má záväzne stanovenú horizontálnu štruktúru, ktorá vychádza z opatrenia MF SR č. 4455/2003-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej zavierky a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej zavierky na zverejnenie pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov (ďalej len „opatrenie o ÚZ“) a ktorú musia podniky rešpektovať. Súvaha podľa slovenských právnych predpisov je formalizovaná, t. j. má presne stanovenú formu.

Pri zostavovaní súvahy podľa US GAAP sa stretávame s dvomi formami s vertikálnou formou a s T-formou. Položky a podpoložky uvedené v súvahe podniku majú byť usporiadané spôsobom užitočným pre najrôznejšie skupiny externých používateľov. Aby sa toto dosiahlo, je pri klasifikácii položiek v súvahe povolená flexibilita, v ktorej sa odráža rozdiel medzi podnikmi, odvetviami a ekonomickými podmienkami. Súvaha musí obsahovať právny názov účtovnej jednotky a deň ku ktorému sa zostavila. Súčet sa uskutočňuje smerom nadol, riadky bez čísel sú nadpisy, prvá a posledná hodnota v každom stĺpci je označená znakom meny a záporné položky sú označené zátvorkami a býva vytlačená červenou farbou, z dôvodu aby sa neprehliadli. Ako každá súvaha aj súvaha zostavená v zhode s US GAAP má tri hlavné časti, ktorými sú aktíva, záväzky a vlastný

kapitál. Jednotlivé položky v každej z týchto časti sú prezentované v poradí od najlikvidnejších po menej likviditné. Nie sú stanovené počty položiek, ktoré musí súvaha obsahovať. Niektoré podniky vykazujú položky špecifické pre ich odvetvie.

„Súvaha- Balance Sheet podľa US GAAP - ilustratívna forma

<i>Súvaha:</i>	<i>Statement of Financial Position:</i>
<i>Majetok a ostatné aktíva</i>	<i>Assets and other Debits</i>
<i>I. Obežný majetok</i>	<i>I. Current Assets</i>
<i>Peniaze a peňažné ekvivalenty</i>	<i>Cash and cash items</i>
<i>Krátkodobé/obchodovateľné CP</i>	<i>Marketable Securities</i>
<i>Pohľadávky a zmenky na inkaso</i>	<i>Accounts and notes receivable</i>
<i>Príjmy budúcich období</i>	<i>Unearned income</i>
<i>Zásoby</i>	<i>Inventories</i>
<i>Náklady budúcich období</i>	<i>Prepaid expenses</i>
<i>Iný obežný majetok</i>	<i>Other current assets</i>
<i>II. Dlhodobý majetok</i>	<i>II. Noncurrent Assets</i>
<i>Dlhodobý finančný majetok</i>	<i>Long Term Investments</i>
<i>Dlhodobý hmotný majetok</i>	<i>Property, Plant, Equipment</i>
<i>Dlhodobý nehmotný majetok</i>	<i>Intangible Assets</i>
<i>Iný majetok</i>	<i>Other assets</i>
<i>Záväzky a vlastný kapitál</i>	<i>Liabilities and Stockholders' Equity</i>
<i>I. Krátkodobé záväzky</i>	<i>I. Current Liabilities</i>
<i>Záväzky a zmenky na úhradu</i>	<i>Accounts and notes payable</i>
<i>Iné krátkodobé záväzky</i>	<i>Other current liabilities</i>
<i>II. Dlhodobé záväzky</i>	<i>II. Long Term Debts</i>
<i>Dlhopisy, hypotéky</i>	<i>Bonds, mortgages</i>
<i>Z. voči spriazneným osobám</i>	<i>Indebtedness to related parties</i>
<i>Iné záväzky</i>	<i>Other liabilities</i>
<i>Zmluvné a podmienené záväzky</i>	<i>Commitments and contingent l.</i>
<i>Odložené záväzky</i>	<i>Deferred credits</i>

III. Menšinové podiely

IV. Vlastný kapitál

Prioritné akcie

Kmeňové akcie

Vlastné akcie

Ostatné vlastné imanie:

- emisné ážio

- kapitálové fondy

- nerozdelený zisk:

* fondy zo zisku

* účelovo neviazaný

- ostatný súhrnný výsledok

Menšinové podiely

III. Minority interests in consolidated subsidiaries

IV. Stockholders Equity

Preferred Stock

Common Stock

Treasury Stock (APB 6)

Other Stockholders' Equity:

- additional paid-in capital

- other additional capital

- retained earnings:

* appropriated

* unappropriated

- accumulated other comprehensive income (SFAS 130)

Noncontrolling Interest (SFAS 160). „²⁹

3.3.2 Výkaz ziskov a strát podľa US GAAP

Slovenská právna úprava účtovných výkazov pre podnikateľov požaduje zostavovať výkaz ziskov a strát vo vertikálnej štruktúre s druhovým členením nákladov vychádzajúc zo IV. smernice EÚ čl. 25. Jeho obsah a forma je záväzná. Slovenská právna úprava po prvýkrát definovala v novom zákone o účtovníctve pojmy náklady a výnosy, ktoré sú porovnateľné s definíciami nákladov a výnosov podľa IAS/IFRS.

US GAAP požadujú, aby výkaz ziskov a strát predkladala externým používateľom významné komponenty čistého zisku alebo straty za určité obdobie. Samostatne sa vykazujú také položky, akými sú mimoriadne položky, úpravy v predchádzajúcich obdobiach, ukončovacie činnosti a kumulatívny vplyv zmien v účtovných pravidlách.

Hlavné položky výkazu ziskov a strát - *Income Statement* podľa US GAAP zahŕňajú:

Obrat z predaja a tržby

Net sales and gross revenues

Náklady predaných výkonov

Costs and expenses applicable to sales and revenues

²⁹ KOVANICOVÁ, D. 2005. *Finanční účetnictví*. Praha: Polygon, 2005. 578 s. ISBN 80-7273-129-7. s. 347.

Ostatné prevádzkové náklady	<i>Other operating costs and exp.</i>
Odbytové náklady	<i>Selling expenses</i>
Správne náklady	<i>General and administrative exp.</i>
Neprevádzkové výnosy	<i>Non-operating income</i>
Neprevádzkové náklady	<i>Non-operating expenses</i>
Zisk/strata pred zdanením	<i>Income or loss before income tax expense</i>
Daň zo zisku	<i>Income tax expense</i>
Podiel menšinových vlastníkov	<i>Minority interest in income</i>
Zisk/strata z pokračujúcich činností	<i>Income or loss from continuing operations</i>
Výsledky ukončených činností	<i>Discontinued operations</i>
Zisk/strata z bežnej činnosti	<i>Income or loss before extraordinary items ....</i>
Mimoriadny výsledok netto	<i>Extraordinary items, less applicable tax</i>
Účinky zmien účtovných zásad	<i>Cumulative effects of changes in accounting principles</i>
Zisk/strata bežného obdobia	<i>Net income or loss</i>
- pripadajúci väčšinovým vlastníkom	<i>- attributed to the parent</i>
- pripadajúci na menšinové podiely	<i>- attributed to the noncontrolling interest (SFAS 160)</i>
Zisk na akciu	<i>Earnings per share</i>

K výkazu ziskov a strát sa zvyčajne pripájajú ďalšie komponenty výsledku hospodárenia za dané obdobie, ktorými sú zisky a straty, ktoré neprešli výsledkovkou ale boli zobrazené priamo vo vlastnom imaní. Alternatívne môžu byť tieto komponenty vykázané v rámci výkazu zmien vo vlastnom imaní alebo môže byť zostavovaný samostatný výkaz o úplnom výsledku hospodárenia za dané obdobie. Pokiaľ ide o formát výkazu ziskov a strát, používajú sa dva spôsoby vykazovania. Prvým je jednostupňová forma (*single-step income statement*) a viacstupňová forma (*multiple-step income statement*). V jednostupňovej forme sú základné položky prevádzkových a ostatných výnosov rozčlenené do podpoložiek a následne spočítané do celkových výnosov. Podobným spôsobom sú vykazované prevádzkové a ostatné náklady.

Rozdielom súhrnných výnosov a súhrnných nákladov sa zistí čistý zisk alebo strata za dané obdobie. Viacstupňová forma výkazu ziskov a strát je založená na oddeľovaní prevádzkových a neprevádzkových položiek, na rozsiahlejšom členení nákladov a výnosov, čím sa dosiahne väčší počet medzi súčtom a tým sa zdokonalí náhľad na výkonnosť podniku.

3.3.3 Charakteristika účtových výkazov

US GAAP požaduje popri informáciách o finančnej pozícii a výkonnosti podniku, aby podnik prezentoval aj údaje o peňažných tokoch – cash flow (*statement of CF*), uskutočnené v priebehu vykazovaného obdobia. Výkaz cash flow sa stal povinný s vyhláškou SFAC 95. Informácie z výkazu cash flow sú prospešné pre používateľov tým, že im poskytujú možnosť vytvoriť si názor na schopnosť firmy získavať peňažné hodnoty, odhadnúť budúce peňažné toky, preskúmať vzťah medzi ziskom a peniazmi a posúdiť dopad meniacich sa cien. Údaje o minulom cash flow umožňujú taktiež zhodnotiť schopnosť manažérov používať peniaze, odhadovať schopnosť podnikov splácať úroky, vyplácať dividendy a platiť záväzky. Ide o celkovú informáciu o tom, odkiaľ peniaze prišli a na aký účel boli použité.

Podľa US GAAP sa jednotlivé položky rozdeľujú do klasifikácie :

- peňažné toky z operačnej činnosti (*Cash Flows from Operating Activities*),
- peňažné toky z investičnej činnosti (*Cash Flows from Investing Activities*),
- peňažné toky z finančnej činnosti (*Cash Flows from Financing Activities*).

Výkaz cash flow vysvetľuje príčiny zmien nielen vo výške peňažných prostriedkov ale aj vo výške peňažných ekvivalentov, čomu sa rozumie vysoko likviditný krátkodobý finančný majetok, ktorý je v rýchlej dobe schopný zmeny na peniaze.

Pri uzávierke zistíme končený stav účtov nákladov a výnosov, ktorý prevedieme na uzávierkový účet, na ktorom zistíme výsledok hospodárenia. Záverečnými úpravami sa výsledok pripočíta k nerozdelenému zisku v súvahe. Z uzávierkového účtu sa vytvorí prehľad zisku alebo straty. Výkaz nerozdeleného zisku je prehľad všetkých zmien vo výkaze o vlastnom imaní za jednotlivé obdobie. Tento výkaz je sám o sebe pomerne jednoduchý.

Prehľad zmien vlastného imania a prehľad peňažných tokov v Slovenskej republike je súčasťou poznámok. Hlavnou úlohou prehľadu zmien vlastného imania je vysvetliť príčiny

vzniku vlastného imania. Obsahuje zmeny, zvýšenie alebo zníženie vlastného imania, ktoré nastali počas účtovného obdobia.

Poznámky podľa US GAAP neobsahujú samostatné požiadavky na obsah. Tie sú uvedené v požiadavkách na zverejňovanie danej problematiky v jednotlivých štandardoch. Ide predovšetkým o informácie o transakciách so spriaznenými osobami, prehľad záväzkov, prehľad investícií, popis štruktúry vlastného kapitálu, popis štruktúry vlastného majetku, porovnávacie výkazy za minulých 5 až 10 rokov, udalosti po dni uzávierky, náhodné a neisté skutočnosti, zmluvy a jednaná, popis účtovnej politiky, obstaranie a vyradenie dôležitého majetku, informácie o segmentoch, medziročné výkazy, popis všetkých dôležitých obchodných operácií.

Úlohou účtovnej závierky je poskytovať informácie o finančnej pozícii podniku a jej zmenách, o výkonnosti podniku, dôkladného a zodpovedného hospodárenia manažmentu, podstatných náležitostiach spoločnosti užitočných pre široký okruh používateľov. Je dôležité si uvedomiť, že forma a obsah výkazov v US GAAP nie sú pevne stanovené. US GAAP nemá štandardnú účtovnú osnovu alebo hlavnú knihu. To je najpodstatnejší rozdiel medzi slovenským účtovníctvom a US GAAP. US GAAP sú súborom minimálnych informačných požiadavok, ako tieto požiadavky plniť je na vedení podniku.

Záver

Slovensko a ostatné prístupujúce krajiny sa vstupom do Európskej únie ešte hlbšie a intenzívnejšie zaradili do rozvinutého trhu Európy. Integrácia sa potvrdila aj vstupom zmienených krajín do tzv. Schengenského priestoru a taktiež prijatím jednotnej spoločnej meny, ktorou je euro. Účtovníctvo je nielen ovplyvnené prijatím štátu do geografického zoskupenia, ale aj inými dôležitými faktormi. Samozrejme ide predovšetkým o sledovanie ekonomických záujmov, o politiku, o financie, konkurencieschopnosť, kapitálový trh, o vývoj najrôznejších technológií a v neposlednom rade o vládne intervencie spojené s regulačnými pravidlami danej krajiny.

V súčasnosti je dôležitou časťou ekonomiky hlavne pohyb pracovných síl, tovaru a kapitálu, ktoré napomáhajú regionálnemu, národnému i nadnárodnému rozvoju trhov. S ohľadom na rozmanitosť účtovných systémov a právneho systému jednotlivých krajín vznikla už pred pár desaťročiami snaha o jednotnú štruktúru finančného výkazníctva, o komplexnú harmonizáciu účtovníctva.

Právna úprava účtovníctva je v rôznych štátoch sveta poňatá rozdielne. V niektorých krajinách je neoddeliteľnou súčasťou legislatívy a pevne daná zákonom, na druhej strane v iných krajinách regulácia účtovníctva vychádza zo zvykového práva a praxe. Na Slovensku sú presne vymedzené pravidlá účtovníctva vytvorené štátnou legislatívou. US GAAP nemajú žiadnu právnu záväznosť a platia na základe absolútnej dobrovoľnosti.

Účtovníctvo predstavuje aktívny nástroj finančného riadenia podnikateľského subjektu, je mierou usmerňovania zo strany vyššej moci t.j. štátu, respektívne nadnárodných inštitúcií a organizácií a spôsobuje najpodstatnejšie dôvody odlišností v spôsoboch a metódach účtovania v jednotlivých krajinách.

Hlavným cieľom účtovníctva je poskytovať spoľahlivé a vierohodné informácie a práve preto je veľmi dôležité zvoliť vhodnú metódu a spôsob ocenenia, výber uplatnených zásad a princípov. Základnou oceňovacou jednotkou v celosvetovom meradle je oceňovanie na základe historickej ceny. Táto oceňovacia základňa založená na historických nákladoch sa používa v národnej právnej úprave a aj v rámci účtovného systému US GAAP. Rozdiel je pri použití bežnej ceny a reprodukčno obstarávacej ceny. Bežná cena je cena, ktorú by musela účtovná jednotka vynaložiť v súčasnosti na obstaranie rovnakej zložky majetku. V zákone o účtovníctve sa používa reprodukčno obstarávacia

cena. Závazky sa registrujú v nediskontovanej cene, čo znamená, vo výške peňažných jednotiek, ktoré sú potrebné na ich úhradu v súčasnosti. Bežná cena odstraňuje základný nedostatok historických nákladov, ktoré sa vzťahujú k podmienkam kedy transakcia prebehla, zatiaľ čo bežná cena vychádza zo súčasných trhových podmienok.

Metódou komparácie sme zistili aj rozdiely v účtovníctve jednotlivých krajín, ktoré je pozorovateľné na základe určitých verbálnych prístupov. Typickou formou profesionality anglosaských krajín je flexibilita a pre germánske krajiny je známa uniformita. Pri transparentnosti anglosaských krajín možno hovoriť o optimizme a pri germánskych krajinách je známa zasa opatrnosť.

Medzi US GAAP a bilančnými teóriami je určité prepojenie, ktoré vplýva na účtovné výkazy. Súvaha je prezentovaná ako statická forma jednotlivých súčastí majetku, záväzkov a ich rozdielu. Výkaz ziskov a strát je prezentovaný ako dynamická forma zobrazenia výsledku hospodárenia.

Vzhľadom k širokému spektru používateľov účtovných informácií a požiadaviek kladených na účtovné výkazy je nutnosť regulácie, čomu nasvedčuje porovnateľnosť účtovných výkazov, ako aj vzrastajúca potreba kompatibility účtovníctva presahujúca štátne hranice. Reguláciu účtovníctva možno v prvom rade chápať ako národnú reguláciu, čiže stanovenie pravidiel, ktoré sú záväzné pre jeden štát. Na druhej strane sa hovorí o medzinárodnej úprave a jej hlavným cieľom je postupná harmonizácia účtovníctva v celosvetovom meradle.

Vhodnou a tým aj schodnou cestou, ktorá povedie k tomuto cieľu, je stanovenie všeobecných pravidiel a povinností, vytvorenie regulačného rámca pre jednotlivé subjekty, podliehajúce povinnosti zostavovať a zverejňovať účtovné výkazy.

Zoznam použitej literatúry

Knihy/Monografie

1. BAŠTINCOVÁ, A. a kol. 2007. *Účtovníctvo a dane podnikateľských subjektov II*. Bratislava: Ekonóm, 2007. 218 s. ISBN 978-80-225-2357-8.
2. GONDA, V. a kol. 2009. *Metodika vedeckej práce*. Bratislava: Ekonóm, 2009. 252 s. ISBN 978-80-225-2797-2.
3. KOVANICOVÁ, D. 2005. *Finanční účetnictví*. Praha: Polygon, 2005. 578 s. ISBN 80-7273-129-7.
4. KRÁLIČEK, V. 1969. *Podstata a význam teórií účtov a bilančných teórií v účtovníctve*. Edičné stredisko vysokej školy ekonomickej v Bratislave, 1969. 218 s.
5. KRÁLIČEK, V. 1948. *Nástina prednášok z podnikového počtovníctva a účtovníctva I*. Bratislava, 1948. 98 s.
6. LAUČÍK, Z. 1989. *Teória účtovníctva*. Bratislava: Edičné stredisko Vysoká škola ekonomická v Bratislave, 1989. 184 s. ISBN 80-225-0083-6.
7. LISÝ, J. a kol. 2000. *Všeobecná ekonomická teória*. Bratislava: Iura edition, 2000. 507 s. ISBN 80-88715-81-4.
8. *Medzinárodné štandardy pre finančné vykazovanie 2009 IFRS*. I. zväzok, London, 2009. 1462 s. ISBN 978-80-89265-12-1.
9. *Medzinárodné štandardy pre finančné vykazovanie 2009 IFRS*. II. zväzok, London, 2009. 1466 s. ISBN 978-80-89265-13-8.
10. MLÁDEK, R. 1998. *Světové účetnictví*. Praha: Linde, 1998, 687 s. ISBN 80-7201-109-X.
11. MLÁDEK, R. 2002. *Světové účetnictví US GAAP*. Praha: Linde, 2002, 622 s. ISBN 80-7201-349-1.
12. MOTT, G. 2008. *Accounting for Non-Accountants*. Sixth edition. London: Kogan page, 2005. 344 s. ISBN 0-7494-4416-9.
13. SOUKUPOVÁ, B. a kol. 2008. *Účtovníctvo vo finančnom riadení*. 1.vydanie. Bratislava: Súvaha, 2008. 300 s. ISBN 978-80-89265-08-4.
14. SOUKUPOVÁ, B. – ŠLOSÁROVÁ, A. – BAŠTINCOVÁ, A. 2004. *Účtovníctvo*. Bratislava: IURA EDITION, 2004. 638 s. ISBN 80-8078-020-X.
15. ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2006. *Analýza účtovnej závierky*. IURA EDITION, 2006. 478 s. ISBN 80-8078-070-6.